

**Gemeente
Haarlem**

Strategisch huisvestingsplan onderwijs 2019 - 2022

4 april 2019
Jeugd, onderwijs en sport

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting	4
Actualisatie	5
1.1 Onderwijshuisvesting primair onderwijs	5
1.2 Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	6
1.3 Financiële stand van zaken	6
1.4 International School Haarlem	8
1.5 Juniorcollege	8
1.6 Integrale Kindcentra	9
1.7 Kwaliteitskader	9
Bijlage 1: Huisvestingsscenario's	1
Inleiding	1
Onderwijshuisvesting primair onderwijs stadsdelen	1
Fasering scenario's stadsdelen	18
Investeringsagenda primair onderwijs	19
Voortgezet onderwijs	21
Bijlage 2: IKC-vorming Haarlem	22
Bijlage 3: Kwaliteitskader primair en voortgezet onderwijs	27

Inleiding

Op 13 februari 2018 heeft het college de informatienota 'Uitwerking onderdelen Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2018-2022' vastgesteld met daarin de onderwerpen voorzieningenstructuur primair en speciaal onderwijs, kwaliteitskader onderwijshuisvesting en visie integrale kindcentra (IKC's). De nota is als informatienota behandeld in de commissie Samenleving op 13 februari 2018. Op basis van die informatienota zijn in de Kadernota 2018 middelen beschikbaar gesteld. Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2022 is geactualiseerd in het SHO 2019-2022. In deze geactualiseerde nota zijn de geplande bouwplannen aangepast aan het beschikbaar gestelde budget en aan het tempo van de realisatie van de ontwikkelzones en andere bouwprojecten.

In de informatienota van 2018 zijn voor de kosten voor de uitbreiding van de capaciteit onderwijshuisvesting twee varianten financieel doorerekend: een minimumvariant gebaseerd op 0,35 kind per nieuwbouwwoning en een benodigde investering van € 1.750/m² BVO en een maximale variant van 0,5 kind per nieuwbouwwoning en een benodigde investering van € 2.000/m² BVO. In de Kadernota 2018 zijn de benodigde investeringen voor de minimumvariant toegekend. Voor de komende vier jaar is daarmee € 4 miljoen per jaar beschikbaar voor het primair onderwijs en € 2,75 miljoen per jaar voor het voortgezet onderwijs.

In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2018 – 2022 is op basis van de toen voorhanden zijnde leerlingenprognoses de toekomstige ruimtebehoefte in het primair en voortgezet onderwijs in beeld gebracht. Naast de autonome groei van het aantal leerlingen is ook een inschatting gemaakt van de toename van het aantal leerlingen als gevolg van de woningbouwopgave in de Woonvisie.

De extra ruimtebehoefte kan niet worden opgevangen in de bestaande scholen, aanvullende capaciteit is de komende jaren nodig. Deze vergroting van de onderwijshuisvestingscapaciteit varieert per stadsdeel. Om te komen tot een integrale stedenbouwkundige ontwikkeling heeft er constructief overleg plaatsgevonden tussen de schoolbesturen, het gemeentelijk team onderwijshuisvesting, de gebiedsmanagers, stedenbouwkundigen en planologen van de verschillende stadsdelen. Doelstelling van dit overleg was het afstemmen van de woningbouwontwikkelingen en de groeiopgave onderwijshuisvesting zodat in de stedenbouwkundige opgave in voldoende mate rekening wordt gehouden met de groei van het onderwijs. Naast woningbouw dient er immers ook voldoende ruimte te zijn voor aanvullende maatschappelijke voorzieningen waaronder primair onderwijs, kinderopvang, sportvoorzieningen e.d. Op basis van dit overleg zijn voor de verschillende stadsdelen diverse huisvestingsscenario's opgesteld waarmee antwoord gegeven kan worden op de autonome groei en de groei op basis van de Woonvisie. Voor sommige stadsdelen of buurten is alleen sprake van uitbreiding van de capaciteit, waarbij dan ook rekening wordt gehouden met aanvullende functies (kinder-/peuteropvang). In andere situaties zijn scenario's ontwikkeld waarbij de groei is aangegrepen om te komen tot een zekere herstructurering van het voorzieningenaanbod om daarmee ook antwoord te geven op een aantal complexere onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken (het versterken van de kansengelijkheid, de ontwikkeling van expertisecentra van onderwijs en zorg).

Deze nota start met een samenvatting. Daarna wordt ingegaan op de actualisatie van de nota ten opzichte van 2018. Vervolgens is als bijlage toegevoegd een geactualiseerde versie van de nota van 2018. Hierin wordt uitgebreid ingegaan op de voorzieningenstructuur primair en voortgezet onderwijs en de onderwerpen Integrale Kindcentra (IKC's) en kwaliteitskader onderwijshuisvesting.

Samenvatting

Het hoofdstuk 'actualisatie' is het hoofddeel van deze nota. Hier wordt ingegaan op de actuele planning van de voorzieningenstructuur primair en voortgezet onderwijs. Deze planning is aangepast aan de actuele planning van de ontwikkelzones, andere projecten en aan de actuele leerlingengroei. In de actualisatie wordt beschreven wat de wijzigingen zijn ten opzichte van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2018 – 2019.

Primair onderwijs

Voor het primair onderwijs is bekeken wat de bestaande capaciteit is en welke capaciteit in de toekomst nodig is als gevolg van de autonome groei plus de woningbouwambitie. Per stadsdeel is beschreven welke situatie wordt verwacht en wat dit betekent voor de huisvesting van het primair onderwijs. Verder wordt beschreven op welke manier de groei naar verwachting wordt opgevangen. Bij de capaciteitsuitbreiding is bovendien rekening gehouden met de wens tot het realiseren van kinderopvang bij scholen en met de benodigde extra capaciteit aan gymvoorzieningen voor het bewegingsonderwijs. Per stadsdeel is een te verwachten investering opgenomen. In de Kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld op basis van € 1.750/m² BVO en 0,35 kind per nieuwbouwwoning. Zodoende is de komende jaren per jaar € 4 miljoen euro beschikbaar. De planning van de uitvoering van het SHO is aangepast aan het beschikbaar gestelde bedrag. Dit en andere actuele ontwikkelingen hebben geleid tot de volgende wijzigingen in planning ten opzichte van de informatienota die in maart 2018 aan de commissie is aangeboden:

Voortgezet onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs zijn geen scenario's per stadsdeel of per school opgenomen omdat het voortgezet onderwijs veelal stadsbreed of zelfs regionaal opereert. Wel is opgenomen wat de financiële consequenties zijn voor de komende vier jaar door het uitvoeren van de geplande uitbreidingen en renovaties. De komende jaren worden Het Schoter en een deel van het Stedelijk Gymnasium gerenoveerd. Door de schoolbesturen worden verder verkennende gesprekken gevoerd over de huidige voorzieningenstructuur en over de toekomst van het Haarlemse en regionale scholenaanbod. Dit onderwerp vereist in de komende tijd verdere uitwerking. De uitbreiding van het Coornhert is van 2022 naar 2023 verschoven, zodat op deze manier financieel ruimte gemaakt kan worden om de investering te doen om het gebouw van de Paulus Mavo aan te passen voor de ISH.

Wijzigingen in planning	
Voorheen korte termijn (2019 – 2022), nu lange termijn (na 2022)	Voorheen lange termijn (na 2022), nu korte termijn (2019 – 2022)
Nieuwbouw Vrije School Korte Verspronckweg	Uitbreiding De Verbeelding
Nieuwbouw Bavoschool Spoorzone	Uitbreiding Zonnewijzer
Nieuwbouw De Globe	Vervangende nieuwbouw De Talenten (Hamelink)
Uitbreiding Coornhert Lyceum	Uitbreiding Mgr. Huibersschool (IKC Wijzer)

Financiën

Na de behandeling van de actualisatie van de huisvestingsplannen wordt ingegaan op de financiële stand van zaken. Weergegeven wordt welke verplichtingen zijn aangegaan en op welke manier de kosten voor 1^e inrichting en tijdelijke huisvesting zijn opgenomen in de begroting.

Aanvullende voorzieningen

Vervolgens wordt ingegaan op twee aanvullende voorzieningen, te weten de International School Haarlem en het Juniorcollege. Tot slot wordt de actuele stand van zaken gegeven rond de visievorming Integrale Kindcentra en Kwaliteitskader.

In de bijlagen is het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs opgenomen zoals dat in 2018 als informatienota is besproken in de commissie Samenleving. Het SHO is inhoudelijk wel aangepast aan de actualiteit.

Actualisatie Strategisch huisvestingsplan onderwijs 2019 - 2022

1.1 Onderwijshuisvesting primair onderwijs per stadsdeel

1.1.1 Noord

In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2022 (Hierna: SHO) was opgenomen dat eerst in het zuidelijk deel van de ontwikkelzone Spaarndamseweg een nieuwe school gebouwd zou worden. Als het leerlingenaantal nog verder zou groeien, zou daarna in het noordelijke deel van deze zone een tweede school gebouwd worden door verplaatsing van een bestaande school. In de loop van 2018 bleek de eerste optie niet haalbaar vanwege te vergevorderde plannen in het zuidelijk deel van de ontwikkelzone. Daarom wordt nu voorgesteld te concentreren op het noordelijk deel van de ontwikkelzone door verplaatsing en vergroting van de Liduinaschool (locatie Timorstraat). Onderzocht wordt of verplaatsing naar het Sonnebornterrein mogelijk is. Hierover vindt overleg plaats met de ontwikkelaar. Indien de leerlingengroei zodanig is dat meer ruimte nodig is, kan vervolgens gekeken worden of voor de Cirkel vervangende nieuwbouw en vergroting op de huidige of mogelijk een andere locatie van toepassing kan zijn.

In het SHO was opgenomen dat gekeken wordt naar uitbreiding van de Verbeelding en de Zonnewijzer zonder dit verder te specificeren. Vanwege de druk op de voorzieningen in noord en het feit dat deze scholen op eigen terrein kunnen worden uitgebreid, zijn beide uitbreidingen naar voren in de tijd gezet (2019 – 2022 in plaats van na 2022).

In het SHO was opgenomen dat op de Korte Verspronckweg een nieuw schoolgebouw zou moeten komen voor ofwel de Vrije School ofwel een combinatie van Vrije School en Ter Cleeff. Inmiddels is met de betrokken schoolbesturen afgesproken dat de Vrije School op de locatie Korte Verspronckweg wordt gehuisvest en dat de dan vrijkomende locatie aan de Wouwermanstraat ter beschikking wordt gesteld aan de Ter Cleeff.

1.1.2 Zuidwest

In het SHO was opgenomen dat de Bavo Basisschool zou worden verplaatst naar de ontwikkelzone Spoorzone. Deze school zou gecombineerd kunnen worden met een dependance van een school van Spaarnesant. Inmiddels is met de schoolbesturen afgesproken dat alleen de Bavo basisschool wordt verplaatst naar de ontwikkelzone en dat deze school de mogelijkheid krijgt uit te groeien tot een volwaardige school. De locatie die de Bavo basisschool achterlaat aan de Westergracht kan dan herontwikkeld worden.

1.1.3 Oost

In het SHO was de vernieuwing van basisschool de Talenten (in de Hamelink) opgenomen als mogelijkheid in de toekomst. Inmiddels heeft Elan Wonen, eigenaar van het gebouw, plannen ontwikkeld voor de herontwikkeling van deze locatie. Dit betekent dat de herontwikkeling van deze school in de tijd naar voren wordt gehaald. Bovendien wordt de school groter gebouwd zodat het uit kan groeien tot een volwaardige school. De school is nu 4 klassen groot en zal teruggebouwd worden als 8/9-klassige school.

Rond de huisvesting van de Zuiderpolder en de Internationale Taalklas (ITK) vinden oriënterende gesprekken plaats vanwege de herontwikkeling van het Prinses Beatrixplein. In dit gebied wordt onderzocht wat de ideale situering van de scholen is. Ook wordt daarbij rekening gehouden met de mogelijkheid van woningbouw in Oostpoort en wat dit betekent voor de basisscholen. Definitieve keuzes zijn hierin nog niet gemaakt.

1.1.4 Schalkwijk

De vernieuwing van de scholen in de Boerhaavewijk is afhankelijk van de eerste stap: verplaatsing van een bestaande school naar een andere locatie. Deze locatie is nog niet gevonden, waardoor deze eerste stap nog niet gezet is. Het leerlingenaantal in Schalkwijk groeit echter nog niet zo hard als was voorzien, waardoor dit nog geen capaciteitsprobleem oplevert. Met de schoolbesturen wordt gekeken naar de meest gunstige verdeling van de voorzieningen in Schalkwijk. De ontwikkeling van het Junior College (zie 1.4) heeft daar ook invloed op.

Als actuele ontwikkeling kan verder genoemd worden dat Al Ikhlāas het gehele gebouw aan het Spijkerboorpad in gebruik gaat nemen. Voorheen was zorgaanbieder Rozemarijn gehuisvest op de begane grond. Zij zijn verhuisd naar een andere locatie waardoor het gehele gebouw beschikbaar komt voor Al Ikhlāas. Zij nemen dit naar verwachting na een verbouwing in de zomervakantie, per schooljaar 2019/2020 in gebruik. Als gevolg van de toename van het leerlingenaantal zal het gehele gebouw meteen vol zijn. De komende tijd wordt overleg gevoerd over de toekomstige groei van de school.

In het SHO was de mogelijke uitbreiding van de Mgr. Huibersschool opgenomen (IKC Wijzer). Analooq aan de ontwikkeling bij de Verbeelding en de Zonnewijzer in noord, wordt ervoor gekozen deze school eerder uit te breiden omdat dit mogelijk is op eigen terrein en omdat zo de mogelijkheid ontstaat een volwaardige basisschool te realiseren. De school heeft nu 4 groepen en kan zodoende uitgroeien tot een 8/9-klassige school.

1.2 Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs

In het SHO waren de middelen voor het voortgezet onderwijs verdeeld over het Schoter, het Stedelijk Gymnasium en het Coornhert Lyceum. Met het vaststellen van het Jaarlijks Onderwijshuisvestingsprogramma 2019 (JOP), zijn aan het Schoter middelen toegekend voor de uitbreiding van de school en zijn aan het Stedelijk Gymnasium middelen toegekend voor de renovatie van de locatie Prinsenhof.

In dit SHO wordt voorgesteld een deel van de resterende middelen in te zetten voor de aanpassing van het gebouw van de Paulus Mavo ten behoeve van de huisvesting van de International School Haarlem. Verder is inmiddels voorgesteld om tevens € 1,1 miljoen beschikbaar te stellen voor een extra gymzaal bij het Schoter. Deze aanvullende capaciteit is nodig vanwege het toegenomen leerlingenaantal.

1.3 Financiële stand van zaken

1.3.1 Investeringsplan

In het SHO 2018-2022 was het volgende opgenomen:

- Voor het basisonderwijs is op de korte termijn (2019-2022) tussen de € 27,2 miljoen (prijsniveau € 1.750/m² BVO) en € 31,1 miljoen (€ 2.000/m² BVO) nodig voor de genoemde investeringen.
- Voor het basisonderwijs is op de lange termijn (2023-2028) tussen de € 33,2 miljoen (prijsniveau € 1.750/m² BVO) en € 37,9 miljoen (€ 2.000/m² BVO) nodig voor de genoemde investeringen.
- Beide varianten gaan uit van een bezetting van 0,5 kind per nieuwbouwwoning.
- Voor het voortgezet onderwijs gaat het totaal om bijna € 11 miljoen (geen minimale en maximale varianten).

In de bijbehorende informatienota zijn voor het basisonderwijs twee varianten opgenomen:

- In het minimale scenario werd uitgegaan van een prijsniveau van € 1.750/m² BVO en 0,35 kind per nieuwbouw woning (minder kinderen = minder te realiseren BVO).
- In het maximale scenario werd uitgegaan van een prijsniveau van € 2.000/m² BVO en 0,5 kind per nieuwbouw woning (meer kinderen = meer te realiseren BVO).

- Het verschil tussen een investering van € 2.000 en € 1.750 = 14,3%. Het verschil tussen 0,5 en 0,35 kind per woning is 42,9%.
- In het SHO was aangegeven dat er op het prijsniveau € 1.750/m² BVO totaal € 27,2 miljoen op de korte termijn nodig zou zijn. Dit is bij een benodigd berekend BVO o.b.v. 0,5 kind per woning. Als we van 0,35 kind per woning uitgaan, wordt het benodigde bedrag 42,9% lager. Dat zou ca. € 11,7 miljoen zijn. Omdat we niet alleen bouwen vanwege toename aantal nieuwbouwwoningen maar ook te maken hebben met een autonome groei, komt de benodigde investering hoger uit, te weten op € 16 miljoen voor 4 jaar.

In het coalitieakkoord en de Kadernota 2018 zijn de benodigde middelen voor het minimale scenario beschikbaar gesteld, te weten € 4 miljoen per jaar voor de jaren 2019-2022, totaal € 16 miljoen. Voor het voortgezet onderwijs is € 2,75 miljoen per jaar beschikbaar gesteld (2019 tot en met 2022). Daarnaast waren uit vorige SHO's de volgende middelen nog beschikbaar: € 3.954.000 voor het primair onderwijs en € 1.600.000 voor het voortgezet onderwijs. Zodoende is tot en met 2022 totaal € 19.954.000 voor het primair onderwijs beschikbaar en € 12,6 miljoen voor het voortgezet onderwijs. Het prijspeil op basis waarvan de budgetten voor het basisonderwijs beschikbaar zijn gesteld, bedraagt € 1.750/m² BVO. Aanvragen voor uitbreiding of vervangende nieuwbouw worden toegekend op basis van € 2.000/m² BVO omdat dit meer aansluit bij het huidige prijspeil in de markt.

De volgende verplichtingen zijn of worden hiervoor aangegaan:

Onderwerp	Basisonderwijs	Voortgezet onderwijs
Jaarlijks Onderwijshuisvestingsprogramma 2019 (PO: Hannie Schaft, Al Ikhlāas, Liduina loc. Timorstraat VO: Schoter en Stedelijk Gymnasium)	€ 776.000	€ 9.022.000
Afrekeningen diverse projecten	€ 374.000	
Aanvullend krediet nieuwe gymzaal Phoenixstraat	€ 380.000	
Groen dak gymzaal Phoenixstraat	€ 25.000	
Molenwiek Dalton aardgasvrij	€ 100.000	
Sloop en bouwrijp maken Rudolf Steiner College		€ 300.000
Nieuwe gymzaal Schoter		€ 1.100.000
Aanpassing gebouw Paulus Mavo t.b.v. de ISH		€ 2.000.000
Totaal	€ 1.655.000	€ 12.422.000

1.3.2 1^e inrichting en tijdelijke huisvesting

Naast de benodigde investeringen moet rekening gehouden worden met de kosten van de 1^e inrichting onderwijsleerpakket en meubilair (niet voor de vervangende nieuwbouw maar uitsluitend voor de uitbreidingsbehoefte) en de eventuele tijdelijke huisvestingskosten indien dit aan de orde is. De te verwachten kosten zijn geen investeringen maar exploitatie. Deze zijn tot en met 2023 opgenomen in de exploitatiebegroting. In onderstaande tabellen zijn de te verwachten kosten opgenomen zoals deze nu in de meerjarenbegroting staan.

Tijdelijke huisvesting				
	Begroot			
	PO	SO	VO	Totaal
2020	€ 1.434.796	€ 45.204	€ 1.595.000	€ 3.075.000
2021	€ 1.861.296	€ 45.204	€ 1.639.500	€ 3.546.000
2022	€ 2.218.272	€ 45.204	€ 121.524	€ 2.385.000
2023	€ 524.102	€ 45.204	€ 121.524	€ 690.830

Eerste inrichting	
	Begroot
2020	€ 435.000
2021	€ 435.000
2022	€ 435.000
2023	€ 435.000

1.4 International School Haarlem

De ontwikkeling van de internationale school is genoemd in het SHO 2018-2020 maar was nog niet opgenomen in de huisvestingsscenario's voor het primair of voortgezet onderwijs. De reden hiervoor was dat de ontwikkeling van de groei en huisvesting van de internationale school nog moeilijk te bepalen was. Inmiddels is duidelijk dat na de opening van de ISH in 2017 de International School Haarlem (ISH) veel harder groeit dan was voorzien. Daarom is in 2018 naast de locatie Schreveliusstraat een tweede locatie van deze school geopend aan de Oorkondelaan. De afspraak van het realiseren van een middenscenario van 360 leerlingen wordt veel eerder bereikt. De betrokken schoolbesturen en de MRA hebben aan de gemeente gevraagd of het mogelijk is om voor meer dan de afgesproken 360 leerlingen huisvesting te regelen. In een aparte informatienota wordt ingegaan op de stand van zaken rond de ISH en wordt de mening van de raadscommissie gevraagd over het al dan niet uitgroeien naar meer dan 360 leerlingen. Het afgesproken middenscenario van de ISH is opgenomen in dit Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs. De ISH kan vanaf augustus 2020 gehuisvest worden in het gebouw van de Paulus Mavo. Dit gebouw moet hiervoor worden aangepast. Hiervoor is in dit SHO € 2 miljoen gereserveerd door het herprioriteren van de huisvestingsplannen van het VO.

Gevolgen voor het Coornhert Lyceum

De uitbreiding van het Coornhert Lyceum was gepland voor 2022 waarbij de tijdelijke huisvesting omgezet wordt naar permanente capaciteit. Een deel van deze investering wordt naar voren gehaald ten behoeve van de ISH. Dat betekent dat voor dit project in 2023 aanvullende middelen beschikbaar gesteld moeten worden om doorgang te kunnen vinden. In de tussentijd blijft de gemeente de tijdelijke huisvesting vergoeden die is geplaatst bij het Coornhert Lyceum. Het gaat daarbij om circa € 78.000 per jaar. Deze middelen zijn tot en met augustus 2022 opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor de rest van 2022 en 2023 moeten deze middelen dan extra worden bijgeplust, totaal circa € 120.000.

1.5 Juniorcollege

Speciale aandacht verdient de aanwezigheid van voortgezet onderwijs in Schalkwijk. Het aanbod aan voortgezet onderwijs wordt in dit stadsdeel geleverd door het Rudolf Steiner college met een aanbod van MAVO, HAVO en VWO. Aan de rand van Schalkwijk bevindt zich het Haarlem College voor VMBO. Zo zijn alle schooltypes vertegenwoordigd. Het oprichten van een nieuwe brede scholengemeenschap is besproken met alle schoolbesturen. Dat lijkt echter niet haalbaar vanwege het te lage te verwachten leerlingenaantal. Schoolbesturen geven aan dat een leerlingenaantal van ca. 900 – 1.200 nodig is voor een levensvatbare brede scholengemeenschap. De leerlingenaantallen in Schalkwijk en in Haarlem nemen onvoldoende toe om een brede levensvatbare school mogelijk te maken; tenzij grote aantallen ouders en leerlingen niet langer voor de bestaande scholen kiezen en dat is niet waarschijnlijk.

Vanuit de schoolbesturen in het primair onderwijs is een alternatief voor Schalkwijk naar voren gebracht om verder te onderzoeken; het concept van een juniorcollege. Een juniorcollege biedt onderwijs aan 10-14 jarigen waarbij het de bedoeling is dat de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs gemakkelijker wordt gemaakt. Ook kan dit bijdragen aan het vergroten van de gelijke kansen voor iedereen. Dit idee is bovendien opgenomen in het coalitieprogramma 'Duurzaam Doen'. De betrokken schoolbesturen zijn op dit moment bezig met visievorming rond dit onderwerp. Hierbij wordt verkend of het concept van juniorcollege het juiste instrument is om de kansengelijkheid te vergroten.

Dit onderwerp is ook opgenomen in de concept Lokale Educatieve Agenda IV, die in het 2^e kwartaal van 2019 ter besluitvorming wordt aangeboden.

1.6 Integrale Kindcentra (IKC's)

In maart 2018 is in het SHO een eerste aanzet gedaan om te komen tot een visie op de vorming van Integrale Kindcentra (IKC's). Om deze visie verder uit te werken, is in het bestuurlijk overleg met de schoolbesturen (BOPOH/ BOVOH) het volgende proces afgesproken. Gemeente en partners gaan met elkaar in gesprek om de visie op IKC's verder te ontwikkelen. Een middel hiertoe is een inventarisatie die in samenwerking opgezet wordt met en uitgezet onder alle huidige en mogelijke toekomstige partners. Ook wordt in werkgroepverband met de partners gewerkt aan de ontwikkeling van IKC's.

In het eerste kwartaal van 2019 wordt een werkgroep geformeerd met een vertegenwoordiging uit schoolbesturen, kinderopvang en gemeente. Deze werkgroep gaat aan de slag met de volgende stappen (volgorde/onderdelen kan op basis van input uit de werkgroep aangepast worden):

- In kaart brengen best practices;
- Opstellen enquête onder brede doelgroep;
- Analyse wijkspecifieke behoeften;
- Wensen waar nodig vertalen in ruimtebehoefte waarbij multifunctioneel gebruik van (onderwijs)accommodaties wordt geoptimaliseerd;
- Met input uit enquête brainstormsessie uitgebreide werkgroep (kernpartners + organisaties met mogelijke links met IKC's);
- Opstellen visiestuk (voortbordurend op 'eerste aanzet'). Dit visiestuk wordt in het bestuurlijk overleg besproken en daarna vastgesteld in de raad.

In zowel de nieuwe Lokale Educatieve Agenda IV (LEA IV) als de Regionale Educatieve Agenda III (REA III) is IKC-vorming opgenomen als instrument voor het vergroten van de kansengelijkheid in het onderwijs. De nieuwe LEA IV wordt ter besluitvorming en de nieuwe REA III wordt ter informatie aangeboden in het 2^e kwartaal van 2019.

1.7 Kwaliteitskader

1.7.1 Stand van zaken

In de vergadering van de commissie Samenleving van 7 december 2018 is toegezegd dat in het eerste kwartaal van 2019 een notitie beschikbaar zou komen waarin duidelijk wordt hoe het staat met de duurzaamheid van de schoolgebouwen in Haarlem. Deze notitie hangt samen met het kwaliteitskader voor de schoolgebouwen.

In het SHO was het kwaliteitskader opgenomen. Dit is in 2018 verder uitgewerkt samen met de schoolbesturen. Onderdeel van het kwaliteitskader is een nulmeting van alle schoolgebouwen ouder dan 10 jaar. Hierin worden ook duurzaamheidsaspecten meegenomen. De uitvraag voor het uitvoeren van de nulmeting is samen met de schoolbesturen opgesteld. Deze uitvraag wordt medio 2019 uitgezet onder verschillende partijen zodat zij een aanbidding kunnen doen. Dat betekent dat de rapportages in de loop van 2019/2020 beschikbaar komen.

1.7.2 Aardgasvrij en BENG

In december 2017 heeft de gemeenteraad besloten dat nieuwbouw in Haarlem aardgasvrij moet worden gerealiseerd. Inmiddels is ook landelijk dit besluit genomen. In 2018 is voor diverse al lopende huisvestingsprojecten enige ervaring opgedaan ten aanzien van aardgasvrij bouwen. Dit geldt voor het Rudolf Steiner College, de Rudolf Steiner School, Molenwiek Dalton en de Cruquius. Deze ervaringen geven nog geen eenduidig beeld. In sommige gevallen lijkt het er op dat de benodigde extra investering niet terug te verdienen is in lagere energielasten en in andere gevallen lijken deze investeringen wel binnen 20 jaar terug te verdienen. Bij toekomstig uit te voeren projecten zal aardgasvrij vanaf het begin

een integraal onderdeel van het ontwerp zijn, waardoor minder specifiek van meer- of minderkosten zal worden gesproken. In de loop van 2019 zal een aparte raadsnota volgen waarin ingegaan wordt hoe om te gaan met de kosten om bestaande schoolgebouwen bij renovatie aardgasvrij te maken.

Per 1 januari 2020 moeten gebouwen voldoen aan BENG (Bijna Energieneutrale Gebouwen) normen. Er wordt op dit moment landelijk nog gewerkt aan de precieze vereisten. De Tweede Kamer besluit in de loop van 2019 over de definitieve eisen. Deze worden naar verwachting na de zomer van 2019 gepubliceerd in het Staatsblad. Duidelijk is dat dit naar verwachting leidt tot een hogere investering. We gaan er niet van uit dat de gemeente hiervoor wordt gecompenseerd door het rijk. Dit betekent dat de budgetten voor het realiseren van onderwijshuisvesting zullen moeten worden opgehoogd. Zodra meer bekend is over om welke verhogingen het gaat, wordt hierover een voorstel aan de raad voorgelegd.

1.7.3 Renovatie en vervangende nieuwbouw

In het kwaliteitskader is opgenomen dat er een scan wordt uitgevoerd naar de staat van de schoolgebouwen in Haarlem. In het SHO is een aantal schoolgebouwen opgenomen dat gerenoveerd gaat worden of vervangende nieuwbouw krijgt. De rest van het scholenbestand in Haarlem zal op den duur ook gerenoveerd moeten worden of vervangende nieuwbouw moeten krijgen. Op basis van de uit te voeren scan wordt een prioriteitenlijst gemaakt van de schoolgebouwen en wanneer zij in aanmerking zouden moeten komen hiervoor. Over de financiële consequenties daarvan zal in 2020 besluitvorming worden voorgelegd.

Bijlage 1: Huisvestingsscenario's

Inleiding

Voor de inschatting en planning voor bijbouwen van scholen en lokalen is het SHO richtinggevend en wordt gewerkt met (leerlingen)prognoses. Deze worden jaarlijks bijgesteld aan de hand van demografie, regionale ontwikkelingen, voortgang woningbouw, veranderingen in doelgroepen, trends e.d. Ook zijn er minder voorspelbare veranderingen mogelijk in de mate van populariteit van een school of wijk. Er is daarom geen exacte ruimteclaim, de onderstaande beschrijving is een momentopname 2018/2019 waarin enige marge verwerkt zit.

Op het moment dat bouwplannen zich gaan voordoen, wordt opnieuw naar de behoefte-inschatting gekeken worden en kan alsnog voor bijvoorbeeld een 12- of 16-klassige school gekozen worden, of een beoogde af te stoten locatie wat langer worden aangehouden. Belangrijk is de marge serieus te monitoren en niet te snel voor een 'krap model' te gaan, omdat het moeilijk is in een volle stad nieuwe ruimte te vinden voor grote maatschappelijke functies.

Door scholen zodanig flexibel te bouwen dat lokalen ook voor andere maatschappelijke functies (gedeeld, tijdelijk of permanent) geschikt zijn - of over enkele decennia zelfs als woningen - wordt bovendien een grote mate van aanpasbaarheid en duurzaam ruimte- en materiaalgebruik bereikt.

In de komende paragrafen wordt per stadsdeel ingegaan op de scenario's voor onderwijshuisvesting. Hierbij wordt uitgegaan van een benodigde investering van € 1.750 en van € 2.000/m² BVO. Dit bedrag is gebaseerd op de eis van Frisse scholen klasse B (€ 1.750) plus de marktsituatie (€ 2.000 in 2018) in Haarlem. De autonome groei en de groei als gevolg van de woonvisie zijn gekoppeld en integraal behandeld tot totaalscenario's voor de groei van het primair onderwijs. Ten opzichte van 2018 is gebleken dat het leerlingenaantal minder hard lijkt te groeien dan toen werd verwacht. Jaarlijks blijven we de leerlingenprognoses actualiseren zodat we steeds een actueel beeld van de situatie hebben. De uiteindelijke leerlingengroei is sterk afhankelijk van het tempo van woningbouw en het type woningen dat gebouwd gaat worden. De daadwerkelijk te realiseren onderwijshuisvesting wordt telkens afgestemd op de meest actuele verwachting van de capaciteitsbehoefte.

ONDERWIJSHUISVESTING PRIMAIR ONDERWIJS STADSDELEN

STADSDEEL NOORD

Stadsdeel Noord is het grootste stadsdeel met circa 56.000 inwoners en 8 buurten. Er zijn 14 basisscholen die gehuisvest zijn in 21 locaties. Deze 14 basisscholen worden bestuurd door vier schoolbesturen.

Het aantal leerlingen anno 2018 is circa 5.500. Dit aantal zal exclusief de effecten van de Woonvisie naar verwachting de komende jaren groeien naar circa 5.700 en op termijn weer stabiliseren naar circa 5.650 (2030). Dit aantal leerlingen vraagt een normatieve ruimtebehoefte van 32.000 à 33.000 m² bruto vloeroppervlakte (BVO).

Op basis van de Woonvisie worden er de komende jaren circa 3.050 woningen gerealiseerd in Stadsdeel Noord. Tevens wordt er een aantal woningen onttrokken (circa 950), waardoor de effectieve toename van de woningvoorraad ongeveer 2.100 is voor de periode tot 2030. Voor de korte termijn (tot 2025) zal de groei van het aantal woningen zich vooral concentreren op de volgende locaties:

- Spaarnedamseweg 500 woningen
- Korte Verspronckweg 300 woningen
- Planetenlaan – Orionweg 600 woningen

De toename van de woningvoorraad in Haarlem Noord betekent een verwachte aanvullende groei van het aantal leerlingen van circa 250 à 360 leerlingen in het primair onderwijs (e.e.a. afhankelijk van de definitieve woningbouwprogrammering). Deze groei van het aantal leerlingen betekent een aanvullende ruimtebehoefte van 1.500 m² à 2.200 m² BVO. Daarnaast is er aanvullende speelruimte nodig ("schoolplein") en ruimte voor het parkeren van fietsen. In totaal is er een aanvullende ruimtebehoefte van circa 2.400 m² à 3.600 m² (bebouwd en onbebouwd oppervlakte). De ruimtebehoefte voor parkeren van auto's (lang parkeren) en brengen en halen van leerlingen is niet meegenomen.

HUISVESTINGSSCENARIO'S STADSDEEL NOORD

Op basis van de autonome groei en de groei als gevolg van de Woonvisie wordt voor Stadsdeel Noord een leerlingengroei verwacht van 450 à 600 leerlingen¹. Dit betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 2.500 m² BVO à 3.500 m² BVO (exclusief buitenruimte, parkeren voor fietsen en aanvullende kindfuncties). Met inachtneming van deze ruimtebehoefte zijn in overleg met de gebiedsmanager, stedenbouwkundige en de schoolbesturen de volgende ontwikkelscenario's opgesteld.

A. LOCATIE SPAARNDAMSEWEG; REALISERING BASISCHOOL MET KINDEROPVANGVOORZIENING

Voorgesteld wordt voor de ontwikkellocatie Spaarndamseweg:

Fase 1: In het noordelijke deel van de ontwikkellocatie een school realiseren op de locatie Sonneborn door verplaatsing van basisschool Liduinaschool (Locatie Timorstraat). Hierbij zijn we afhankelijk van de medewerking van de eigenaar van de grond.

Fase 2: Aanhouden locatie Liduinaschool en/of herontwikkelen basisschool De Cirkel mocht de toename van het leerlingenaantal voldoende groot zijn om ook deze locatie te vullen.

Fase 1: IKC noordelijk deel ontwikkellocatie Spaarndamseweg

Op basis van de leerlingenontwikkeling zou hier een 16-klassige onderwijsvoorziening gerealiseerd moeten worden inclusief een voorziening voor kinderopvang en sport en bewegen door verplaatsing van de Liduinaschool, locatie Timorstraat. Het aantal leerlingen is circa 450 met een ruimtebehoefte van circa 2.500 m² BVO. In onderstaand schema is dit voorstel ruimtelijk en financieel verder weergegeven. Deze ontwikkeling mag onderdeel zijn van een integrale ontwikkeling met woningbouw.

¹ De bandbreedte wordt bepaald door het te realiseren woningbouwprogramma.

Verplaatsing Liduinaschool naar Sonneborn	
- aantal leerlingen	450
- ruimtebehoefte	2464
- KDO (m ² BVO)	230
- gymzaal/-vloer	505
Totaal BVO:	3199
- buitenruimte ¹⁾	1350
- fietsenstalling ²⁾	338
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.
Locatiebehoefte:	
- bebouwd ³⁾	2399
- onbebouwd ⁴⁾	1688
Totaal⁵⁾:	4086
Stichtingskosten:	
- Frisse Scholen B ⁶⁾	€ 5.597.375
- marktontwikkeling ⁷⁾	€ 6.397.000
Kapitaallasten⁸⁾:	
- niveau Frisse Scholen	€ 215.149
- niveau marktontwikkeling	€ 245.885

- Ad. 1: buitenruimte: 3 m² per leerling
- Ad. 2: fietsenstalling: helft aantal leerlingen x 1,5 m²
- Ad. 3: totaal bebouwd: ruimtebehoefte onderwijs, KDO, gymzaal gedeeld door 2 + 50 % (= footprint gebouw)
- Ad. 4: onbebouwd = ruimtebehoefte buitenruimte en fietsenstalling
- Ad. 5: Totaal = footprint gebouw + ruimtebehoefte buitenruimte en fietsenstalling (ruimtebehoefte voor stedenbouw)
- Ad. 6: € 1.750 per m² BVO
- Ad. 7: € 2.000 per m² BVO
- Ad. 8: gemiddelde kapitaallast op basis van rekenrente 2,5 %, lineaire financiering, afschrijving 40 jaar

Fase 2: Aanpassing bestaande huisvesting Liduinaschool en/of De Cirkel

Indien het leerlingenaantal verder stijgt, is het gezien het ontbreken van andere ontwikkellocaties nodig de locatie van de Liduinaschool (locatie Timorstraat) in gebruik te houden ten behoeve van onderwijshuisvesting. Deze locatie zal dan wel een flinke aanpassing behoeven zodat deze voor de toekomst voldoende geschikt is voor onderwijs. Een andere mogelijkheid is het plegen van renovatie of vervangende nieuwbouw van de Cirkel op de huidige of een andere locatie.

B. Locatie Korte Verspronckweg; realisering Vrije School

Voor de opvang van de leerlingengroei als gevolg van de woningbouwontwikkeling locatie Korte Verspronckweg wordt voorgesteld een nieuw schoolgebouw te realiseren ten behoeve van de 5de Vrije Schoollocatie. De locatie Kleverpark wordt dan door de Vrije School verlaten en kan in gebruik worden genomen door basisschool Ter Cleeff.

In de ontwikkeling van de Korte Verspronckweg moet een keuze gemaakt worden over wie de school ontwikkelt. De voorkeur bij de schoolbesturen is om zelf de nieuwe school te ontwikkelen. Een alternatief is de grond te verkopen aan een ontwikkelaar zodat de school in combinatie met woningen gerealiseerd kan worden.

Op basis van de leerlingenontwikkeling is het wenselijk dat er voor de nieuwe voorziening sprake is van een 18-klassige school. Ook moet de voorziening aangevuld worden met voorzieningen voor

kinderopvang en sport en bewegen. Hieronder zijn de ruimtebehoefte en benodigde investering weergegeven.

Nieuwbouw Vrije School	
- aantal leerlingen	445
- ruimtebehoefte	2438
- KDO (m ² BVO)	230
- sportzaal (2 gymvloeren)	1010
Totaal BVO:	3678
- buitenruimte	1335
- fietsenstalling	334
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.
Locatiebehoefte:	
- bebouwd	2759
- onbebouwd	1669
Totaal:	4428
Stichtingskosten:	
- Frisse Scholen B	€ 6.437.113
- Marktontwikkeling	€ 7.356.700
Kapitaallasten:	
- niveau Frisse Scholen	€ 243.403
- niveau marktontw.	€ 278.175

C. LOCATIE PLANETENLAAN – ORIONWEG

De groei van het leerlingenaantal in dit gebied wordt opgevangen door uitbreiding van De Verbeelding en De Zonnewijzer. Doordat deze locaties reeds beschikbaar zijn, kan ontwikkeling hiervan snel plaatsvinden. Eventuele aanvullende benodigde huisvesting kan worden opgevangen in de overige bestaande voorzieningenstructuur van de basisscholen De Zonnewijzer en De Bavinckschool.

De Verbeelding ontwikkelt een nieuw onderwijsconcept waarvan de bedoeling is dat het een zelfstandige locatie wordt. Op de locatie van De Verbeelding zijn nog uitbreidingsmogelijkheden. Uitbreiding bij De Zonnewijzer is mogelijk op de huidige locatie van de noodlokalen bij De Zonnewijzer. Het huidig aantal groepsruimten van De Zonnewijzer is 13 (exclusief de Zonnewijzer 2). De kavel biedt ruimte voor uitbreiding met een aantal lokalen. Afhankelijk van de gewenste schoolomvang kan het totaal aantal groepsruimten toenemen tot 16 à 19. Hiertoe moet de semipermanente bouw gesloopt te worden. Vervanging van deze (nood)lokalen is in het SHO voor 2019 voorzien. Dit moet tegelijkertijd plaatsvinden met de eventuele uitbreiding.

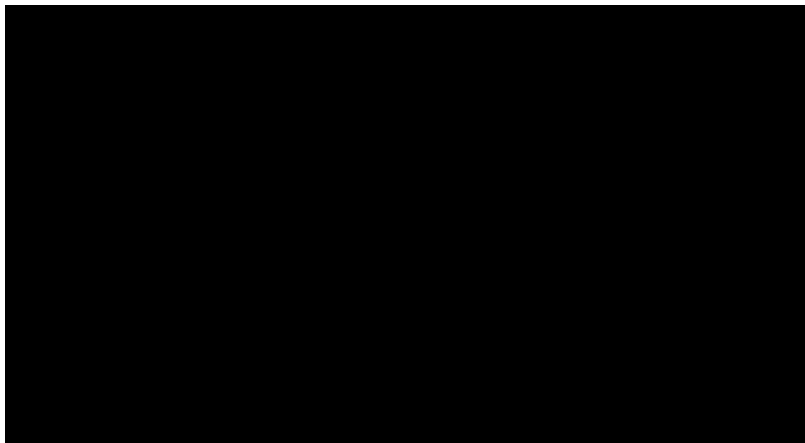
Orionweg/Planetenlaan		
	De Verbeelding	De Zonnewijzer
- aantal leerlingen	100	100
- ruimtebehoefte	503	503
- KDO (m² BVO)	0	0
- sportzaal (2 gymvloeren)	0	0
Totaal BVO:	503	503
- buitenruimte	0	0
- fietsenstalling	0	0
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.	
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.	
Locatiebehoefte:		
- bebouwd	0	0
- onbebouwd	0	0
Totaal:	0	0
Stichtingskosten:		
- Frisse Scholen B	€ 880.250	€ 880.250
- Marktontwikkeling	€ 1.006.000	€ 1.006.000
Kapitaallasten:		
- niveau Frisse Scholen	€ 33.284	€ 33.284
- niveau marktontw.	€ 38.039	€ 38.039

In alle bovenstaande scenario's voor de drie ontwikkellocaties blijven de overige basisscholen in Stadsdeel Noord gehandhaafd:

- De Ark/De Werkschuit
- Willem van Oranje
- Bavinckschool (hoofdlocatie)
- Emmaschool
- De Wilgenhoek
- De Dolfijn
- De Zonnewijzer 1 en 2
- OBS Spaarnseschool te Spaarndam
- Sint Bavo
- Sint Liduina (locatie Junoplantsoen)
- Vrije School Kennemerland

STADSDEEL ZUIDWEST

Stadsdeel Zuidwest telt vier wijken met circa 33.000 inwoners. Er zijn 9 basisscholen die gehuisvest zijn in 11 locaties. Deze 9 basisscholen worden bestuurd door vier schoolbesturen.

Het aantal leerlingen anno 2017 is circa 2.475. Dit aantal zal exclusief de effecten van de Woonvisie de komende jaren groeien naar circa 2.675. Dit aantal leerlingen vraagt een normatieve ruimtebehoefte van circa 15.500 à 16.500 m² bruto vloeroppervlakte (BVO).

De komende jaren worden er circa 2.100 woningen gerealiseerd in Stadsdeel Zuidwest. Deze woningen worden gerealiseerd in de Spoorzone.

De toename van de woningvoorraad in Haarlem Zuidwest betekent een verwachte aanvullende groei van het aantal leerlingen van circa 200 à 290 leerlingen in het primair onderwijs (e.e.a. afhankelijk van de definitieve woningbouwprogrammering). Deze groei van het aantal leerlingen betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 1.225 m² à 1.650 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen (inclusief gymzaal en KDO 1.850 m² à 2.270 m² BVO). Daarnaast is er aanvullende speelruimte nodig ("schoolplein") en ruimte voor het parkeren van fietsen. In totaal is er een locatiebehoefte van circa 2.150 m² à 2.781 m² (bebouwd en onbebouwd oppervlakte samen). De ruimtebehoefte voor parkeren van auto's (lang parkeren) en brengen en halen van leerlingen is niet meegenomen.

HUISVESTINGSSCENARIO STADSDEEL ZUIDWEST

Op basis van de autonome groei en de (herziene) groei als gevolg van de Woonvisie wordt voor Stadsdeel Zuidwest een leerlingengroei verwacht van circa 400 à 490 leerlingen. Dit betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 2.230 m² BVO à 2.655 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen (inclusief gymzaal en KDO 2.850 m² à 3.275 m² BVO). Deze ruimtebehoefte is exclusief buitenruimte en parkeren voor fietsen en auto's. Met inachtneming van deze ruimtebehoefte is in overleg met de gebiedsmanager en de schoolbesturen het volgende ontwikkelscenario opgesteld.

ONTWIKKELSCENARIO ZUIDWEST:

- a. Realisatie van het IKC Argonauten en renovatie van de Cruquiusschool² (is reeds lopende planvorming en -uitvoering). Hiermee wordt voorzien in de eerste verwachte aanvullende ruimtebehoefte op grond van de groei in Zuidwest.
- b. Vervangende nieuwbouw voor de Bavo basisschool in de Spoorzone. Uitgangspunt is een 12 tot 16-klassige basisschool. De huidige locatie van de Bavo basisschool (7-klassig) wordt afgestoten en komt beschikbaar voor herontwikkeling/woningbouw (de huidige boekwaarde van de Bavo basisschool is circa € 80.000).

² In het overleg met de schoolbesturen is de optie vervangende nieuwbouw van de Cruquiusschool door verplaatsing naar de Spoorzone besproken. Besloten is de huidige planvorming inzake renovatie van de Cruquiusschool uit te voeren.

- c. Eventueel overige aanvullende huisvesting wordt gerealiseerd in uitbreidingen van de basisscholen De Zuidwester en de Beatrixschool.
- d. Handhaving van De Dreefschool en de Bos en Vaartschool.

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven, alsmede de investeringsbehoefte voor de realisering van een nieuwe school met kinderopvangvoorziening in de Spoorzone.

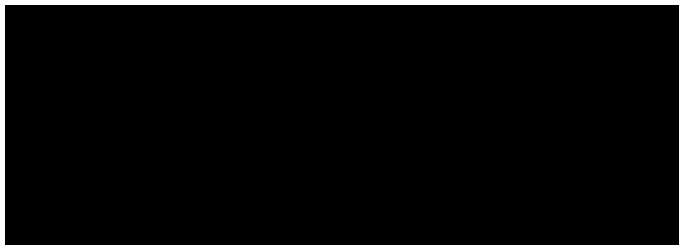
Vervangende nieuwbouw Bavo basisschool			
	12-klassig	+ 4 groepen	16-klassig
- aantal leerlingen	300	100	400
- ruimtebehoefte	1709	503	2212
- KDO (m² BVO); 2 groepsruimten	230	0	230
- gymzaal	505	0	505
Totaal BVO:	2444	503	2947
- buitenruimte	900	300	1200
- fietsenstalling	225	75	300
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte:			
- bebouwd	1833	503	2336
- onbebouwd	1125	375	1500
Totaal:	2958	878	3836
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 4.277.000	€ 880.250	€ 5.157.250
- Marktontwikkeling	€ 4.888.000	€ 1.006.000	€ 5.894.000
Kapitaallasten:			
- niveau Frisse Scholen	€ 161.724	€ 33.284	€ 195.009
- niveau marktontw.	€ 184.828	€ 38.039	€ 222.867

De onder b genoemde aanvullende huisvesting in de basisscholen De Zuidwester en de Beatrixschool is pas aan de orde nadat de capaciteit van het IKC Argonauten, de Cruquiusschool en de te realiseren school in de Spoorzone is benut. Wanneer echter op termijn nog steeds een groei van het aantal leerlingen is en daarmee een aanvullende ruimtebehoefte, dan kunnen beide basisscholen uitgebreid worden. Het huidige aantal groepsruimten van De Zuidwester is 17. De kavel biedt nog ruimte voor uitbreiding met een aantal lokalen. De bandbreedte is circa 2 à 7 extra groepsruimten die realiseerbaar zijn op deze locatie. De Beatrixschool heeft nu 18 groepsruimten. Uitbreiding op deze kavel biedt weinig mogelijkheden anders dan dat sloop hiervoor nodig is van de (nieuwe) fietsenstalling en de voetbalkooi of bestaande groepsruimten. Afhankelijk van de gewenste schoolomvang kan het totaal aantal groepsruimten toenemen met circa 2 à 4.

Zuidwester en Beatrixschool		
	De Zuidwester	Beatrixschool
- aantal leerlingen	100	100
- ruimtebehoefte	503	503
- KDO (m² BVO)	0	0
- sportzaal (2 gymvloeren)	0	0
Totaal BVO:	503	503
- buitenruimte	0	0
- fietsenstalling	0	0
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.	
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.	
Locatiebehoefte:		
- bebouwd	0	0
- onbebouwd	0	0
Totaal:	0	0
Stichtingskosten:		
- Frisse Scholen B	€ 880.250	€ 880.250
- Marktontwikkeling	€ 1.006.000	€ 1.006.000
Kapitaallasten:		
- niveau Frisse Scholen	€ 33.284	€ 33.284
- niveau marktontw.	€ 38.039	€ 38.039

STADSDEEL CENTRUM

Stadsdeel Centrum telt een wijk met circa 14.000 inwoners. Er zijn 3 reguliere basisscholen en een Koorschool. De Koorschool heeft geen rol in de opvang extra leerlingen vanwege de groei van Haarlem, maar ziet wel het leerlingenaantal toenemen. De Koorschool is in gesprek met de gemeente om te bezien of deze groei in het huidige gebouw gefaciliteerd kan worden. De reguliere basisscholen worden bestuurd door twee schoolbesturen.

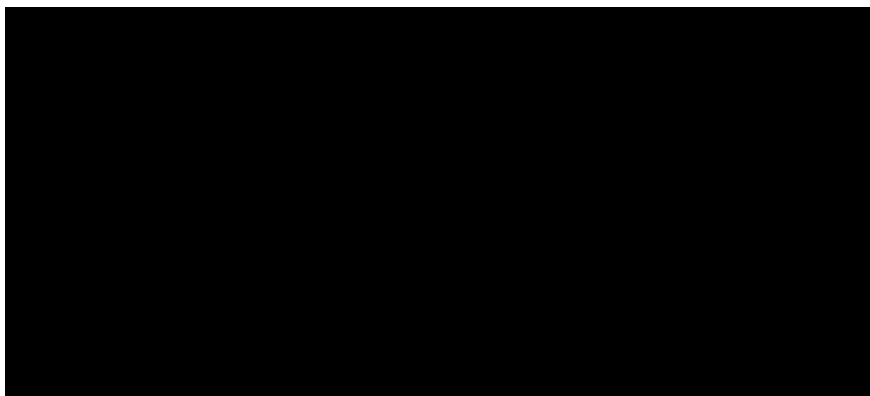

Het aantal leerlingen in het centrum is de komende jaren stabiel en schommelt rond de 1.250 à 1.270 leerlingen. Hiervoor is er een ruimtebehoefte van circa 7.500 m² BVO à 7.600 m² BVO. Het schoolbestuurlijk beleid met betrekking tot de centrumscholen is dat de capaciteit van de scholen de leerlingenvomvang bepaalt. Wanneer de capaciteit is bereikt wordt er doorverwezen naar andere scholen (in de stadsdelen Oost, Noord en Zuidwest).

De komende jaren worden er circa 690 woningen gerealiseerd in Stadsdeel Centrum. Deze woningen worden gerealiseerd in de nabijheid van het station. De toename van de woningvoorraad betekent een verwachte aanvullende groei van het aantal leerlingen van circa 70 à 100 leerlingen in het primair onderwijs (e.e.a. afhankelijk van de definitieve woningbouwprogrammering waarbij de verwachting is dat er vooral sprake is van appartementen). Deze groei van het aantal leerlingen betekent een geringe aanvullende ruimtebehoefte van circa 350 m² à 500 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen. Vanwege de beperkte ruimtelijke en stedenbouwkundige mogelijkheden in het centrum van Haarlem zal deze eventuele aanvullende leerlingengroei ook in de toekomst in de omliggende stadsdelen Oost, Noord en Zuidwest moeten worden opgevangen. Uitbreiding van het voorzieningenniveau is hier niet aan de orde.

STADSDEEL OOST

Stadsdeel Oost bestaat uit vier wijken en telt circa 22.000 inwoners. Er zijn 6 basisscholen gehuisvest op 7 locaties. Deze scholen worden bestuurd door twee schoolbesturen.

Het aantal leerlingen in het Stadsdeel Oost zal de komende jaren met circa 100 leerlingen toenemen van 1.200 naar circa 1.300 leerlingen. Hiervoor is er een ruimtebehoefte van circa 7.300 m² BVO à 7.800 m² BVO.

In de periode tot 2030 worden er circa 2.110 woningen gerealiseerd in Stadsdeel Oost. Er worden ook ongeveer 455 onttrokken aan de woningvoorraad waardoor er effectief 1.655 woningen bijkomen in Stadsdeel Oost. De woningen zullen gerealiseerd worden in de omgeving van de Schipholweg, de Oostpoort en de Spaarnesprong.

De toename van de woningvoorraad betekent een verwachte aanvullende groei van het aantal leerlingen van circa 150 à 200 leerlingen in het primair onderwijs. Deze groei van het aantal leerlingen betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 760 m² à 970 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen. Daarnaast is er aanvullende speelruimte nodig ("schoolplein") en ruimte voor het parkeren van fietsen. In totaal is er een locatiebehoefte van circa 1.325 m² à 1.690 m² (bebouwd en onbebouwd oppervlakte samen). De ruimtebehoefte voor parkeren van auto's (lang parkeren) en brengen en halen van leerlingen is niet meegenomen.

HUISVESTINGSCENARIO STADSDEEL OOST

Op basis van de autonome groei en de (herziene) groei als gevolg van de Woonvisie wordt voor Stadsdeel Oost een leerlingengroei verwacht van circa 250 à 300 leerlingen. Dit betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 1.460 m² BVO à 1.710 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen

(inclusief gymzaal en KDO 2.110 m² à 2.330 m² BVO). Deze ruimtebehoefte is exclusief buitenruimte en parkeren voor fietsen en auto's. Met inachtneming van deze ruimtebehoefte is in overleg met de gebiedsmanager en de schoolbesturen het volgende ontwikkelscenario opgesteld.

ONTWIKKELSCENARIO OOST:

- Instandhouding van de basisscholen Franciscus Xaverius, Sint Bernardus en OBS M.L. King/Plein Oost (OBS M.L. King is samen met de SBO Hildebrand gehuisvest in locatie Plein Oost). Binnen deze drie scholen kan een deel van de groei worden opgevangen van circa 100 leerlingen.
- Vervangende nieuwbouw van basisschool De Talenten. Basisschool De Talenten is op dit moment gehuisvest in een huurlocatie van de woningbouwcorporatie. Elan Wonen wil deze locatie herontwikkelen met behoud van de school. Onderzocht wordt of een complete 8/9-klassige school geplaatst kan worden op deze locatie, samen met een nieuwe gymzaal en woningen. De vervangende nieuwbouw moet leiden tot een aanvullende capaciteit van circa 125 leerlingen.
- Basisschool De Zuiderpolder is nu gehuisvest in de wijk Zuiderpolder. Onderzocht wordt of verplaatsing van deze school een goede optie is. Echter, andere locaties bieden ook nadelen en bovendien voldoet het gebouw van de Zuiderpolder nog. Vooralsnog wordt daarom niet gekozen voor vervangende nieuwbouw van deze basisschool.
- De ITK is gehuisvest op een ontwikkellocatie aan de Prinses Beatrixdreef. Op termijn moet de school hier wijken voor herontwikkeling. Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling is het wenselijk hier een voorziening voor het ITK te realiseren. Realisatie van vervangende nieuwbouw moet leiden tot een aanvullende capaciteit van circa 100 leerlingen. Ook kan ervoor gekozen worden de Zuiderpolder te verplaatsen naar de Prinses Beatrixdreef en de ITK te huisvesten in het gebouw van de Zuiderpolder.

Met de bestaande capaciteit van de onder a genoemde scholen en de vervangende nieuwbouw van De Talenten kunnen circa 225 extra leerlingen worden opgevangen (de verwachte groei van het aantal leerlingen in Stadsdeel Oost is circa 250 à 300 leerlingen).

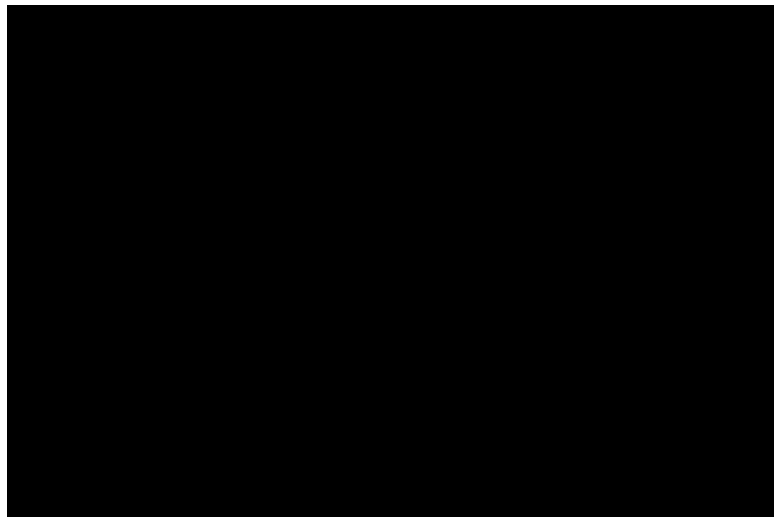
Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven, alsmede de investeringsbehoefte weergegeven voor de realisering van de vervangende nieuwbouw van basisschool De Talenten en de vervangende nieuwbouw voor de ITK. Hierbij kan ook gekozen worden voor inzet van de vervangende nieuwbouw voor de Zuiderpolder en het gebouw van de Zuiderpolder te bestemmen voor de ITK. Bovendien is de locatie Jan Sluyterslaan 11 beschikbaar voor onderwijshuisvesting. Deze locatie is tijdelijk verhuurd maar kan rond 2022 beschikbaar komen indien aanvullende capaciteit nodig is.

Nieuwbouw De Talenten	
Totaal:	8 a 9 klassen
- aantal leerlingen	200
- ruimtebehoefte	1006
- KDO (m ² BVO); 1 groepsruimte	115
- gymzaal	505
Totaal BVO:	1626
- buitenruimte	600
- fietsenstalling	150
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.
Locatiebehoefte:	
- bebouwd	1626
- onbebouwd	750
Totaal:	2376
Stichtingskosten:	
- Frisse Scholen B	€ 2.845.500
- Marktontwikkeling	€ 3.252.000
Kapitaallasten:	
- niveau Frisse Scholen	€ 109.374
- niveau marktontw.	€ 124.999

Vervangende nieuwbouw ITK - De Zuiderpolder			
Totaal:	ITK	De Zuiderpolder	Totaal
- aantal leerlingen	180	300	480
- ruimtebehoefte	1105	1709	2814
- KDO (m² BVO); 2 groepsruimten	-	230	230
- gymzaal	-	505	505
Totaal BVO:	1105	2444	3549
- buitenruimte	540	900	1440
- fietsenstalling	135	225	360
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte:			
- bebouwd	829	1833	2662
- onbebouwd	675	1125	1800
Totaal:	1504	2958	4462
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 1.934.450	€ 4.277.000	€ 6.211.450
- Marktontwikkeling	€ 2.210.800	€ 4.888.000	€ 7.098.800
Kapitaallasten:			
- niveau Frisse Scholen	€ 73.146	€ 161.724	€ 234.870
- niveau marktontw.	€ 83.596	€ 184.828	€ 268.423

STADSDEEL SCHALKWIJK

Stadsdeel Schalkwijk bestaat uit vier wijken en telt circa 32.000 inwoners. Er zijn 13 basisscholen gehuisvest op 15/16 locaties (De Meer en OBS Erasmus zijn gehuisvest in hetzelfde gebouw). Deze scholen worden bestuurd door vijf schoolbesturen. De schoolbesturen Salomo, Sint Bavo en Spaarnesant zijn met meer scholen vertegenwoordigd in Schalkwijk. El Amal en Ithaka hebben beide een school in Schalkwijk.

De grootste groei van het aantal leerlingen vindt de komende jaren plaats in Schalkwijk. Het aantal leerlingen neemt de komende jaren toe van circa 3.000 (2017) naar circa 3.730. Dit betekent een toenemende ruimtebehoefte van 17.300 m² BVO (2017) naar ongeveer 21.000 m² BVO.

Naast bovenstaande autonome groei zal er de komende jaren aanvullende groei zijn als gevolg van de woningbouw. In het Stadsdeel Schalkwijk zullen de meeste woningen de komende jaren worden gebouwd. In de Woonvisie wordt voor de periode tot 2030 uitgegaan van 3.955 nieuwe woningen. Er wordt een aantal van ongeveer 620 woningen gesloopt en onttrokken aan de woningvoorraad, waardoor er sprake is van een effectieve toename van de woningvoorraad van circa 3.335 woningen in

de periode tot 2030. Deze woningen zullen hoofdzakelijk in de omgeving Europaweg en Schipholweg (deels Stadsdeel Oost) worden gerealiseerd.

Op basis van geactualiseerde gegevens is het woningbouwprogramma naar boven bijgesteld³. In totaal wordt uitgegaan van circa 5.300 nieuwe woningen in Schalkwijk, waarvan ongeveer 2.940 voor 2025 gerealiseerd worden. In die zin lijkt t.o.v. de Woonvisie sprake van een versnelling en vergroting van realisatie van het woningbouwprogramma in Schalkwijk.

Op basis van het oorspronkelijke woningbouwprogramma in de Woonvisie werd nog uitgegaan van 330 à 480 leerlingen. Op basis van de huidige informatie is sprake van een aanvullende groei van ongeveer 550 à 790 leerlingen in de basisschoolleeftijd. Met inachtneming van de reeds geprognosticeerde groei zal het aantal leerlingen in Schalkwijk de komende jaren erg toenemen.

Naast de reeds geraamde aanvullende ruimtebehoefte van circa 3.700 m² BVO, betekent de aanvullende groei van 550 à 790 leerlingen een aanvullende ruimtebehoefte van circa 2.770 m² BVO à 4.000 m² BVO (exclusief buitenruimte, parkeren voor fietsen en aanvullende kindfuncties).

HUISVESTINGSSCENARIO'S STADSDEEL SCHALKWIJK

Op basis van de autonome groei en de groei als gevolg van de Woonvisie wordt voor Stadsdeel Schalkwijk een leerlingengroei verwacht van circa 1.280 à 1.520 leerlingen. Dit betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 7.000 m² BVO à 8.500 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen. Deze ruimtebehoefte is exclusief voorzieningen voor sport en bewegen en kinder-/peuteropvang en buitenruimte en parkeren voor fietsen en auto's.

HERORIËNTATIE VOORZIENINGENSTRUCTUUR SCHALKWIJK & JUNIORCOLLEGE

De drie schoolbesturen die met meerdere scholen zijn vertegenwoordigd in Schalkwijk, zijn van mening dat de enorme groei van het aantal woningen en daarmee het aantal leerlingen aanleiding is de huidige voorzieningenstructuur voor het primair onderwijs (basisonderwijs en speciaal basisonderwijs) en speciaal onderwijs te heroverwegen⁴. Belangrijk hierin is dat de bestaande keuzevrijheid wordt gehandhaafd; er dient voldoende keuzevrijheid te blijven. Tevens willen de schoolbesturen met een eventuele herstructurering antwoord geven aan onderwijskundige ambities met betrekking tot het realiseren van gelijke ontwikkelingskansen voor iedereen. Dit kan vorm krijgen door o.a. de vorming van integrale kindcentra waarin basisonderwijs is gecombineerd met voorschoolse voorzieningen waaronder

³ Informatie gebiedsontwikkeling.

⁴ Bij het schrijven van dit memo was de heroverweging nog niet afgerond.

kinder-/peuteropvang. Gestreefd wordt naar voorzieningen waarin sprake is van ononderbroken ontwikkelingslijnen voor alle kinderen. Om deze ambitie te realiseren wordt ook onderzocht in hoeverre de realisering van een zogenaamd Juniorcollege (10 – 14 jaar), waarin sprake is van onderwijskundige samenwerking tussen de bovenbouw van het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs, hieraan kan bijdragen. Deze ontwikkeling, die ook is opgenomen in het Regeerakkoord en het Coalitieakkoord, beoogt uitstel van het keuzemoment voor het voortgezet onderwijs (verschuiving van het keuzemoment van 12 jaar naar circa 14 à 15 jaar) en daarmee ook het vergoten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen. De haalbaarheid van een Juniorcollege wordt door de schoolbesturen verder onderzocht. De herstructurering van de onderwijsvoorzieningen (ook door eventuele fusies tussen scholen) en de daarmee gepaard gaande vernieuwing van de huisvesting in de context van het ontwikkelen van nieuwe onderwijsconcepten, kunnen in belangrijke mate bijdragen aan deze onderwijskundige en maatschappelijke doelstellingen. Deze herstructurering en optimalisering moet leiden tot het versterken van het onderwijs in Schalkwijk, het creëren van gelijke onderwijs- en ontwikkelingskansen voor iedereen en het zorgen voor een vergelijkbare doorstroming naar het vervolgonderwijs zoals dat ook aan de orde is in de andere stadsdelen. In deze eventuele herstructurering 'hechten' de drie schoolbesturen niet meer aan hun huidige gebouwen met uitzondering van de Monseigneur Huibersschool (IKC Wijzer). Er is in Schalkwijk geen sprake van beeldbepalende gebouwen. In die zin en vanwege de lage boekwaarden van een aantal gebouwen is er ruimte voor herstructurering en optimalisering van onderwijskundige en maatschappelijke ambities en doelstellingen.

Met inachtneming van bovenstaande ruimtebehoefte en de beleidsmatige en maatschappelijke vraagstukken die gelden voor Schalkwijk zijn in overleg met de gebiedsmanager en de schoolbesturen de volgende ontwikkelscenario's opgesteld.

A. ONTWIKKELSCENARIO BOERHAAVEWIJK

In de Boerhaavewijk zijn de basisscholen Don Bosco, De Globe (voorheen Piramide Boerhaave) en De Wadden Boerhaavewijk gehuisvest. Gezien de verwachte leerlingenaantallen van circa 1.600 leerlingen in deze wijk gaan de betrokken schoolbesturen uit van drie grote basisscholen (een openbare school en twee bijzondere scholen). Naast de basisscholen is ook de school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs Van Voorthuissenschool en de SBO-school Dumont gehuisvest in de Boerhaavewijk. De schoolbesturen hebben de volgende ambitie uitgesproken voor de Boerhaavewijk.

- a. Herhuisvesten van De Globe in de huidige onderwijsstrook of in de uitbreidingswijk.
- b. Op het terrein in de schoolgebouwen van De Globe het IKC Zuid-Kennemerland locatie Satelliet-Anthonius/Kenter huisvesten met handhaving van de SBO Dumont (aan overzijde straat gelegen). Hiermee is het 3de onderwijs-zorg-cluster georganiseerd. Dit vraagt geen hoge vervangingskosten, maar nader te bepalen aanpassingskosten. Daarnaast dient het gymlokaal gerenoveerd te worden aan de buitenzijde.
- c. In afwachting van verdere planvorming vooralsnog handhaving van de locatie Van Voorthuissenschool⁵.
- d. Vervangende nieuwbouw voor Don Bosco in de ontwikkellocatie waar nu Don Bosco is gehuisvest.
- e. Handhaving locatie De Wadden Boerhaavewijk en eventueel vervangende nieuwbouw van De Wadden op de huidige locatie.

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven wanneer drie nieuwe schoolgebouwen met kinderopvang en een voorziening voor bewegingsonderwijs. Voor het bewegingsonderwijs zijn er twee gymzalen/-vloeren nodig.

⁵ De toekomstige positie van het speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs is nog onderwerp van overleg tussen de schoolbesturen (en gemeente). Gestreefd wordt naar de totstandkoming van expertisecentra waarin onderwijs, jeugdzorg en andere maatschappelijke functies zijn ondergebracht.

Boerhaavewijk: Vervangende nieuwbouw met kinderopvang (capaciteit/omvang circa 1.600) ¹⁾				
	Don Bosco	De Globe	De Wadden	Totaal ²⁾
- aantal leerlingen	535	535	535	1605
- ruimtebehoefte	2891	2891	2891	8673
- KDO (m ² BVO); 2 groepsruimten/IKC	230	230	230	690
- gym-/sportzaal (2 zaaldelen)	1010			1010
Totaal BVO:	3121	3121	3121	10373
- buitenruimte	1605	1605	1605	4815
- fietsenstalling	401	401	401	1204
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.			
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.			
Locatiebehoefte Boerhaavewijk:				
- bebouwd	2341	2341	2341	7022
- onbebouwd	2006	2006	2006	6019
Totaal:	4347	4347	4347	13041
Stichtingskosten:				
- Frisse Scholen B	€ 5.461.838	€ 5.461.838	€ 5.461.838	€ 18.153.013
- Marktontwikkeling	€ 6.242.100	€ 6.242.100	€ 6.242.100	€ 20.746.300
Kapitaallasten:				
- niveau Frisse Scholen	€ 206.526	€ 206.526	€ 206.526	€ 686.411
- niveau marktontw.	€ 236.029	€ 236.029	€ 236.029	€ 784.469

ad. 1: de omvang van 1.600 leerlingen is in gelijke verhoudingen verdeeld over de drie scholen.

ad. 2: in totalisering is een sportzaal meegenomen. Bij de afzonderlijke IKC's is dit ruimtelijke en financieel niet meegenomen.

Herstructurering van het regulier basisonderwijs in de Boerhaavewijk op bovenstaande wijze leidt tot een evenwichtiger spreiding van de voorzieningen. Tevens is de verwachting dat door de vorming van scholen met kinder-/peuteropvang er meer gemengde scholen ontstaan die een betere afspiegeling vormen van Boerhaavewijk.

De ontwikkeling van de vervangende nieuwbouw zal mede vanwege de boekwaarden van de huidige gebouwen gefaseerd moeten plaatsvinden. De Globe en De Wadden hebben in vergelijking met de Don Bosco nog een hoge boekwaarde (circa € 600.000 per afzonderlijke school tegenover circa € 140.000 voor de Don Bosco school).

Europaweg

In de zone Europaweg worden veel (gezins)woningen gebouwd. In feite ontstaat hier een 'vijfde wijk' binnen Schalkwijk, gemengd met allerlei stedelijke voorzieningen als het ziekenhuis en winkelhart. De zone Europaweg ligt zeer centraal en strategisch ten opzichte van woonbuurten Europawijk en Boerhaavewijk. Het is kansrijk hier een nieuwe school te realiseren, om toenemende druk op scholen in de omgeving op te vangen. Op termijn kan besloten worden of de school dienst doet om een deel van de capaciteit die nu in de Boerhaavewijk is gepland te benutten, ofwel voor een Juniorcollege indien dit definitief vorm krijgt. Uitgangspunt is nieuwbouw van een 16- of 20-klassige school, in combinatie met woningen erboven. Belangrijke voorwaarde is een goede en veilige oversteekbaarheid van de Europaweg en Amerikaweg.

B. ONTWIKKELSCENARIO MEERWIJK

In Meerwijk zijn de basisscholen Erasmus, De Meer, De Wijde Wereld Montessori (voorheen Montessoribasisschool Molenwiek) en Al Ikhlâas gehuisvest. De basisscholen Al Ikhlâas en de Wijde Wereld Montessori hebben een wijkoverstijgende functie; slechts 20 % van de leerlingen van deze scholen komt uit Meerwijk. De huidige wijkscholen Erasmus en De Meer kunnen nog circa 100 leerlingen opvangen (groeien). Naast de basisscholen is ook SBO-school De Satelliet gehuisvest in Meerwijk. De Satelliet maakt onderdeel uit van het kindcentrum waarin ook participeren het speciaal onderwijs van Stichting Aloysius, SBO Focus, Kenter en Lijn5. De schoolbesturen hebben de volgende ambitie uitgesproken voor de Meerwijk.

- a. Al reeds eerder is besloten tot aanpassing van het schoolgebouw van de Al Ikhlâas aan het Spijkerboorpad. Rozemarijn maakt op dit moment gebruik van de begane grond van dit gebouw. Na

vertrek van deze organisatie in 2019 kan Al Iklaas het hele gebouw in gebruik nemen. Het gebouw kan dan ook in juridisch eigendom overgedragen worden aan het schoolbestuur.

- b. Herhuisvesting van basisschool De Wijde Wereld in Schalkstad of op de huidige locatie. Als onderdeel van de herontwikkeling van Schalkstad, inclusief de huidige sporthal en de wijkoverstijgende functie van De Wijde Wereld wordt voorgesteld te komen tot vervangende nieuwbouw voor deze basisschool. Koppeling met wijkfuncties waaronder de bibliotheek, sporthal en kinder-/peuteropvang wordt geambieerd. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, kan herontwikkeling op de huidige locatie plaatsvinden.
- c. Herhuisvesting van basisschool De Meer i.c.m. basisschool De Wadden Molenwijk. Locatiemogelijkheden zijn de locatie van De Wijde Wereld (indien b wordt gerealiseerd) of Stresemanlaan 60. De precieze situering vraagt nader onderzoek i.v.m. spreiding van voorzieningen in de wijk.
- d. Handhaving van de locatie Erasmus/De Meer voor basisschool Erasmus dan wel De Meer. Nader overleg hierover tussen Spaarnesant en St. Bavo is noodzakelijk waarbij gekeken wordt naar een evenwichtige spreiding van voorzieningen in deze wijk. Vanuit spreidingsoverwegingen ligt het meer voor de hand om de basisschool Erasmus hier te handhaven.

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven van de herontwikkeling van De Wijde Wereld en De Meer. Voor het bewegingsonderwijs wordt gebruik gemaakt van de sporthal in Schalkstad.

Meerwijk; nieuwbouw De Wijde Wereld & De Meer (capaciteit/omvang circa 450)			
	De Wijde Wereld	De Meer	Totaal
- aantal leerlingen	250	200	450
- ruimtebehoefte	1458	1206	2664
- KDO (m² BVO); 1 groepsruimte	115	115	230
- gym-/sportzaal ¹⁾	0	0	0
Totaal BVO:	1573	1321	2894
- buitenruimte	750	600	1350
- fietsenstalling	188	150	338
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte:			
- bebouwd	1179	991	2170
- onbebouwd	938	750	1688
Totaal:	2117	1741	3858
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 2.751.875	€ 2.311.750	€ 5.063.625
- Marktonwikkeling	€ 3.145.000	€ 2.642.000	€ 5.787.000
Kapitaallasten:			
- niveau Frisse Scholen	€ 104.055	€ 87.413	€ 191.468
- niveau marktontw.	€ 118.920	€ 99.901	€ 218.821

ad. 1: gebruik wordt gemaakt van de sporthal in Schalkstad

C. ONTWIKKELSCENARIO MOLENWIJK

In Molenwijk zijn de basisscholen De Wadden Molenwijk, De Brandaris en Molenwiek Dalton gehuisvest. In het kader van de toekomstige voorzieningenstructuur voor het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs (inclusief aanvullende zorg- en specialistische functies) ambiëren de schoolbesturen een verplaatsing van De Wadden Molenwijk naar de locatie van De Satelliet. Planvorming hierover vindt echter nog plaats. Eventueel kan De Brandaris ook onderdeel uitmaken van deze ontwikkeling c.q. verplaatsing van De Wadden Molenwijk. De locaties van De Brandaris en De Wadden Molenwijk komen dan beschikbaar voor herontwikkeling (woningbouw). De schoolbesturen hebben de volgende ambitie uitgesproken voor Molenwijk.

- a. Mogelijke herontwikkeling van de basisscholen De Wadden Molenwijk en De Brandaris op de locatie van De Satelliet. De beide locaties van De Brandaris en De Wadden Molenwijk komen beschikbaar voor herontwikkeling i.c. woningbouw. Indien niet haalbaar kan De Brandaris op de bestaande locatie blijven.
- b. Handhaving van de Molenwiek Dalton.

De planvorming met betrekking tot een IKC van speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs (o.a. SBO Dumont, Satelliet) en aanvullende onderwijs- en/of zorgfuncties is nog niet gereed. De mogelijke huisvestingsgevolgen kunnen dan ook nog in beeld worden gebracht.

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven van de herontwikkeling van basisscholen De Wadden Molenwijk en De Brandaris. Voor het bewegingsonderwijs wordt gebruik gemaakt van de sporthal in Schalkstad.

Molenwijk; vervangende nieuwbouw Brandaris en De Wadden Molenwijk			
	De Wadden	De Brandaris	Totaal
- aantal leerlingen	225	225	450
- ruimtebehoefte	1332	1332	2664
- KDO (m ² BVO); 1 groepsruimte ¹⁾	115		115
- gym-/sportzaal ²⁾	0	0	0
Totaal BVO:	1332	1332	2779
- buitenruimte	675	675	1350
- fietsenstalling	169	169	338
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte:			
- bebouwd	999	999	2084
- onbebouwd	844	844	1688
Totaal:	1843	1843	3685
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 2.330.563	€ 2.330.563	€ 4.862.375
- Marktontwikkeling	€ 2.663.500	€ 2.663.500	€ 5.557.000
Kapitaallasten:			
- niveau Frisse Scholen	€ 88.124	€ 88.124	€ 183.859
- niveau marktontw.	€ 100.714	€ 100.714	€ 210.124

ad. 1: voor een gecombineerde voorziening wordt uitgegaan van 1 groepsruimte KDO/PSZ

ad. 2: gebruik wordt gemaakt van de sporthal in Schalkstad

D. ONTWIKKELSCENARIO EUROPAWIJK

In de Europawijk zijn de basisscholen Rudolf Steiner (twee locaties), Monseigneur Huibers (IKC Wijzer) en de Piramide Europawijk gehuisvest. Voorstel is om naast de Rudolf Steinerbasisschool, die een wijkoverstijgende functie heeft, beide basisscholen te handhaven. Herontwikkeling in de vorm van verplaatsing en/of vernieuwing vindt hier niet plaats. Aandachtspunt vormt de basisschool Monseigneur Huibers die groeit. Uitbreiding van de Monseigneur Huibers is een actueel vraagstuk. De wens is om deze school uit te breiden naar een volledige school van 8 a 9 groepen. Deze uitbreiding kan mogelijk een (negatief) effect hebben op de leerlingenaantallen van de nabijgelegen basisschool De Brandaris. De in het scenario voor Molenwijk genoemde eventuele verplaatsing c.q. herontwikkeling van De Brandaris moet dan ook mede bezien worden vanuit de ontwikkeling van de Monseigneur Huibers.

Uitbreiding Mgr. Huibersschool/IKC Wijzer	
Totaal:	4 a 5 klassen
- aantal leerlingen	100
- ruimtebehoefte	503
- KDO (m ² BVO); 1 groepsruimte	0
- gymzaal	0
Totaal BVO:	503
- buitenruimte	0
- fietsenstalling	0
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.
Locatiebehoefte:	
- bebouwd	0
- onbebouwd	0
Totaal:	0
Stichtingskosten:	
- Frisse Scholen B	€ 880.250
- Marktontwikkeling	€ 1.006.000
Kapitaallasten:	
- niveau Frisse Scholen	€ 33.284
- niveau marktontw.	€ 38.089

FASERING SCENARIO'S STADSDELEN

In onderstaand overzicht zijn de scenario's weergegeven voor de verschillende stadsdelen. Deze scenario's geven een overzicht voor de komende tien jaar. Niet alles hoeft en kan op de korte termijn gerealiseerd te worden. Dit zal ook in sterke mate afhangen van het tempo van de beoogde woningbouwontwikkeling (het wel of niet realiseren van de planning zoals die is opgenomen in o.a. de Woonvisie). In onderstaand overzicht is een beeld geschetst van de planvorming voor de korte en de lange termijn, waarbij de korte termijn betrekking heeft op de periode 2019 – 2022 en de lange termijn de periode vanaf 2023. De groen gemarkeerde scenario's zijn vooralsnog de scenario's die betrekking hebben op de korte termijn, de rood gemarkeerde scenario's zijn de scenario's voor de langere termijn. Dit is de planning volgens de huidige inschatting. De planning wordt jaarlijks bijgesteld aan de hand van de werkelijke ontwikkeling van projecten en leerlingenaantallen en rekening houdend met het beschikbaar gestelde budget.

Stadsdeel	Locatie	Voorziening	Fasering	
			Korte termijn	Lange termijn
Noord	Sonneborn terrein	Verplaatsing Liduinaschool		
	<i>De Cirkel en/of gebouw Liduinaschool</i>			
	Korte Verspronckweg	<i>Nieuwbouw Vrije School</i>		
		<i>Uitbreiding</i>		
	Planetenlaan	Uitbreiding De Verbeelding		
	Planetenlaan	Uitbreiding Zonnewijzer		
Zuidwest	<i>Spoorzone</i>	<i>Nieuwbouw Bavoschool</i>		
		<i>Uitbreiding 4 groepen</i>		
	<i>De Zuidwester</i>	<i>Uitbreiding 4 groepen</i>		
	<i>Beatrixschool</i>	<i>Uitbreiding 4 groepen</i>		
Centrum	-	<i>n.v.t.</i>		
Oost	De Talenten	Vervangende nieuwbouw		
	<i>Pr. Bernhardlaan</i>	<i>Nieuwbouw De Zuiderpolder</i>		
	Pr. Bernhardlaan	Nieuwbouw ITK		
Schalkwijk	Boerhaavewijk	<i>Nieuwbouw Don Bosco</i>		
		<i>Nieuwbouw De Globe</i>		
		<i>Nieuwbouw De Wadden</i>		
		<i>Sportzaal (2 gymvloeren)</i>		
	Meerwijk	Nieuwbouw De Wijde Wereld		
		<i>Nieuwbouw De Meer</i>		
	Molenwijk	<i>Nieuwbouw De Wadden</i>		
		<i>Nieuwbouw De Brandaris</i>		
	Europawijk	Uitbreiding Mgr. Huibersschool		

Uitgaande van bovenstaande scenario's betekent dat door uitvoering hiervan voor circa 5.000 leerlingen nieuwe huisvesting ontstaat. Dit is het gevolg van enerzijds de uitbreiding van het voorzieningenniveau en anderzijds het gevolg van een 'doorlopende' vernieuwing van bestaande verouderde scholen waarvan de levensduur niet wordt verlengd. Met deze scenario's wordt circa 35.000 m2 BVO onderwijs vernieuwd (inclusief aanvullende ruimte voor kinderopvang en bewegingsonderwijs). Dit is dus zowel de uitbreiding t.b.v. de groei als de vervanging van technisch en functioneel verouderde scholen die niet meer worden gerenoveerd.

INVESTERINGSAGENDA PRIMAIR ONDERWIJS

De scenario's zijn ook financieel doorgerekend. Daarbij is vooralsnog uitgegaan van een kengetal van € 1.750 per m² BVO (niveau Frisse Scholen klasse B) en een kengetal van € 2.000 per m² BVO (niveau marktontwikkeling 2018). De eventuele financiële effecten van de wettelijke verplichting ook schoolgebouwen bijna energieneutraal (BENG) te realiseren, zijn op dit moment moeilijk te ramen en is afhankelijk van o.a. de omvang van voorzieningen. In een door HEVO opgestelde "Nieuwbouwkostenconfigurator" voor onderwijshuisvesting wordt uitgegaan van een bandbreedte van € 200 à € 300 per m² BVO voor het primair onderwijs (in het voortgezet onderwijs liggen deze kengetallen lager vanwege de omvang van scholen voor voortgezet onderwijs; bij een toenemend BVO neemt de kostprijs per m² BVO af). Ook de financiële effecten van aardgasvrije voorzieningen laten zich op dit moment nog niet ramen. In onderstaande tabel zijn de investeringskosten van de verschillende scenario's in beeld gebracht⁶.

Investeringsagenda primair onderwijs stadsdelen Haarlem						
Stadsdeel	Locatie	Voorziening	Korte termijn		Lange termijn	
			Frisse Scholen B	Markt	Frisse Scholen B	Markt
Noord	Sonneborn terrein	Verplaatsing Liduinaschool	€ 5.597.375	€ 6.397.000		
	De Cirkel en/of gebouw Liduinaschool				nmb	nmb
	Korte Verspronckweg	Nieuwbouw Vrije School			€ 5.468.838	€ 6.250.100
		Uitbreiding Vrije School			€ 968.275	€ 1.106.600
	Planetenlaan	Uitbreiding De Verbeelding	€ 880.250	€ 1.006.000		
	Planetenlaan	Uitbreiding Zonnewijzer	€ 880.250	€ 1.006.000		
Zuidwest	Spoorzone	Nieuwbouw Bavo school			€ 4.277.000	€ 4.888.000
		Uitbreiding 4 groepen			€ 880.250	€ 1.006.000
	De Zuidwester	Uitbreiding 4 groepen			€ 880.250	€ 1.006.000
	Beatrixschool	Uitbreiding 4 groepen			€ 880.250	€ 1.006.000
Centrum	-	n.v.t.				
Oost	De Talenten	Vervangende nieuwbouw	€ 2.845.500	€ 3.252.000		
	Pr. Bernhardlaan	Nieuwbouw De Zuiderpolder			€ 4.277.000	€ 4.888.000
	Pr. Bernhardlaan	Nieuwbouw ITK	€ 1.934.450	€ 2.210.800		
Schalkwijk	Boerhaavewijk	Nieuwbouw Don Bosco			€ 5.461.838	€ 6.242.100
		Nieuwbouw De Globe			€ 5.461.838	€ 6.242.100
		Nieuwbouw De Wadden			€ 5.461.838	€ 6.242.100
		Sportzaal (2 gymvloeren)			€ 1.767.500	€ 2.020.000
	Meerwijk	Nieuwbouw De Wijde Wereld	€ 2.751.875	€ 3.145.000		
		Nieuwbouw De Meer			€ 2.311.750	€ 2.642.000
	Molenwijk	Nieuwbouw De Wadden			€ 2.330.563	€ 2.663.500
		Nieuwbouw De Brandaris			€ 2.330.563	€ 2.663.500
	Europawijk	Uitbreiding Mgr. Huibersschool	€ 880.250	€ 1.006.000		
		Totaal	€ 15.769.950	€ 18.022.800	€ 42.757.753	€ 48.866.000
		Aandeel KDV	€ 805.000	€ 920.000	€ 2.817.500	€ 3.220.000
		Totaal exclusief KDV	€ 14.964.950	€ 17.102.800	€ 39.940.253	€ 45.646.000

Op basis van bovenstaande kengetallen is voor de korte termijn sprake van een investeringsagenda c.q. behoefte van circa € 15 (kwaliteitsniveau Frisse Scholen B) à € 17 miljoen (niveau marktontwikkeling). De investeringsagenda voor de lange termijn wordt geraamd op circa € 40 miljoen à € 45,5 miljoen. In deze investeringsagenda wordt niet alleen voorzien in het huisvesten van de verwachte groei als gevolg van de Woonvisie, maar ook in het renoveren en vernieuwen van een deel van de huidige huisvestingsportefeuille. De huisvestingsopgave voor de gemeente Haarlem (en ook de schoolbesturen) betreft immers niet alleen het accommoderen van de groei van de stad, maar ook het vernieuwen (door renovatie/levensduurverlenging of vervangende nieuwbouw) van de bestaande huisvestingsportefeuille⁷.

⁶ Wanneer uitgegaan wordt van de in paragraaf 2.3 genoemde 34.500 m² BVO die vernieuwd en uitgebreid wordt, dan zal BENG leiden tot een kostenverhoging van circa € 7 à € 10 miljoen (uitgaande van € 200 à € 300 per m² BVO aan extra investeringen voor BENG)

⁷ In het SHO 2018 – 2022 is primair de investeringsopgave in beeld gebracht voor het accommoderen van de verwachte groei als gevolg van de Woonvisie. De herstructurering van de bestaande portefeuille is daarin ten dele meegenomen.

Bovenstaande ramingen betreffen de investeringen exclusief voorzieningen voor kinderopvang. Er is geen zorgplicht voor de voorzieningen voor kinderopvang. Indien de gemeente wel de initiële investering doet hiervoor, dienen de kosten hiervoor vergoed te worden vanuit de dagelijkse exploitatie van de kinderopvang. Met andere woorden; de investering voor de kinderopvang moet zich als het ware terugverdienen. De benodigde investering voor de KDO/PSZ moet worden voorgeschieden door de gemeente in de vorm van voorfinanciering. De initiële investering voor de KDO/PSZ zal 'terugverdiend' moeten worden uit de exploitatie van de KDO/PSZ. Veelal vindt dit plaats door het afsluiten van een langlopend huurcontract waarin de KDO-organisatie zich verplicht om kale huurlasten te betalen ter dekking van de initiële investering.

In bovenstaande raming is nog geen rekening gehouden met een vorm van cofinanciering door de schoolbesturen⁸. In het geval van renovatie kan sprake zijn van cofinanciering door het inzetten van gereserveerde onderhoudsgelden. In het geval van vervangende nieuwbouw kan sprake zijn van cofinanciering wanneer dit leidt tot een plus bovenop de norm (Frisse scholen klasse B). De gemeente is eraan gehouden schoolgebouwen te realiseren die voldoen aan de wettelijke eisen. Wanneer in algemene zin sprake is van 10 % cofinanciering door schoolbesturen, dan kan bovenstaande investeringsagenda voor de gemeente Haarlem met name ten aanzien van renovatie wat afnemen. Opgemerkt dient te worden dat een bijdrage van 10 % bij vervangende nieuwbouw afhankelijk is van de situatie en dat altijd sprake zal zijn van maatwerk.

⁸ Er zijn tussen de VNG, PO-Raad en VO-Raad afspraken gemaakt over renovatie en vervangende nieuwbouw. Onderdeel van deze afspraken is het opheffen van het investeringsverbod voor schoolbesturen in onderwijshuisvesting. Het is het voornemen te komen tot wetswijziging waardoor het voor schoolbesturen mogelijk wordt mee te investeren in onderwijshuisvesting (zowel renovatie als vervangende nieuwbouw).

VOORTGEZET ONDERWIJS

De wijze waarop de groei in het voortgezet onderwijs wordt geacommodeerd is nog niet volledig bekend. Op basis van het SHO heeft het voortgezet onderwijs besloten te komen tot een integrale visie op het voortgezet onderwijs in Haarlem en omgeving. Hierin wil het voortgezet onderwijs een aantal vraagstukken betrekken waaronder de 'scheefgroei' tussen beroepsgericht onderwijs (vmbo) en algemeen vormend onderwijs (vmbo-tl, havo, vwo), de leegstand van enkele – met name beroepsgerichte - scholen, brede versus smalle scholengemeenschappen, de spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen e.d.

In het proces wordt een gefaseerde aanpak gevolgd door het onderwijsveld. In de eerste fase heeft een gezamenlijke verkenning en onderkenning van de vraagstukken plaatsgevonden waar de gezamenlijke schoolbesturen voor staan. Daarbij ging het naast het vraagstuk van het accommoderen van de groei ook om inhoudelijke vraagstukken. Doel van de eerste fase was het vaststellen van de bereidheid bij schoolbesturen om los van het eigen schoolbelang met elkaar te spreken over de toekomst van het Haarlemse scholenaanbod in het licht van bijvoorbeeld kansengelijkheid, breedte en diversiteit in het aanbod, etc. Deze eerste fase is inmiddels afgesloten en er is gestart met de tweede fase.

In de tweede fase vindt een verdiepend onderzoek plaats naar de aard van het vraagstuk en wat de vervolgstappen kunnen zijn. Enerzijds betreft dat de ontwikkeling van de leerlingenpopulatie wat betreft omvang maar ook wat betreft keuzemotieven en -verschuivingen hierin, anderzijds gaat het over de verkenning van "wat de markt – leerlingen, ouders, afnemers - wil". Aan welk soort onderwijsaanbod is behoefte? Wanneer dit in beeld is gebracht start de derde fase.

In de derde fase staat de vraag centraal "wat gaan we dan doen?" De beantwoording van deze vraag kan aanleiding zijn van het actualiseren van het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen Voortgezet Onderwijs (RPO).

De planning voorziet erin dat het onderzoek medio 2019 gereed is. Voor dit SHO maken we gebruik van de inschatting van het SHO van 2017. Onderdelen hiervan zijn:

- Herstructurering voortgezet onderwijs (bijvoorbeeld optimalisering bezetting van huidige leegstand)
- Afstoten en herbestemmen van VO-locaties
- Uitbreiding Schoter Scholengemeenschap
- Levensduurverlenging Stedelijk Gymnasium, locatie Prinsenhof
- Optimalisering huisvesting Coornhert Lyceum (na 2022)

De bovenstaande planvorming kan echter aanleiding zijn voor andere keuzes en een wijzigende investeringsagenda. Voor het voortgezet onderwijs is in het SHO een raming opgenomen van circa € 13 miljoen.

Investeringsagenda voortgezet onderwijs					
	2019	2020	2021	2022*	Totaal
Uitbreiding Schoter	€ 2.560.000	€ 945.000	€ 1.717.000		€ 5.222.000
Renovatie Stedelijk	€ 190.000	€ 1.805.000	€ 1.805.000		€ 3.800.000
Huisvesten ISH		€ 2.000.000			€ 2.000.000
Sloop en bouwrijp maken Rudolf Steiner College	€ 300.000				€ 3.000.000
Extra gymzaal Schoter		€ 1.100.000			€ 1.100.000
Uitbreiding Coornhert				€ 1.600.000	€ 1.600.000

*In 2022 was reeds 1,6 miljoen beschikbaar gesteld voor het voortgezet onderwijs. Dat is bij de € 2,75 miljoen opgeteld.

Bijlage 2: IKC-VORMING HAARLEM

Inleiding

In Haarlem gebeurt al veel waar het gaat om samenwerking tussen schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en andere (zorg)partners. Soms worden gebouwen gedeeld en soms gaat de samenwerking verder en is er sprake van een gedeelde visie. Deze samenwerkingsverbanden zijn veelal spontaan en al dan niet met ondersteuning van de gemeente tot stand gekomen. Een samenhangende visie op deze vormen van samenwerking wordt ontwikkeld. Het is daarom van belang dat de gezamenlijke ambitie van gemeente Haarlem, schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, zorgpartners en andere betrokkenen wordt bepaald.

In maart 2018 is in de actualisatie van het SHO onderstaande eerste aanzet gedaan om te komen tot een visie op de vorming van deze samenwerking in Integrale Kindcentra (IKC's). Om deze visie verder uit te werken, is in het bestuurlijk overleg (BOPOH/ BOVOH) het volgende proces afgesproken. Gemeente en partners gaan met elkaar in gesprek om de visie op IKC's verder te ontwikkelen. Een middel hiertoe is een inventarisatie die in samenwerking opgezet wordt met en uitgezet onder alle huidige en mogelijke toekomstige partners. Ook wordt in werkgroepverband met de partners gewerkt aan de ontwikkeling van IKC's.

In het eerste kwartaal van 2019 wordt een werkgroep geformeerd met een vertegenwoordiging uit schoolbesturen, kinderopvang en gemeente. Deze werkgroep gaat aan de slag met volgende stappen (volgorde/onderdelen kan op basis van input uit de werkgroep aangepast worden):

- In kaart brengen best practices;
- Opstellen enquête onder brede doelgroep;
- Analyse wijkspecifieke behoeften;
- Wensen waar nodig vertalen in ruimtebehoefte waarbij multifunctioneel gebruik van (onderwijs)accommodaties wordt geoptimaliseerd;
- Met input uit enquête brainstormsessie uitgebreide werkgroep (kernpartners + organisaties met mogelijke links met IKC's);
- Opstellen visiestuk (voortbordurend op 'eerste aanzet'). Dit visiestuk wordt in het bestuurlijk overleg besproken en daarna vastgesteld in de raad.

In zowel de nieuwe Lokale Educatieve Agenda IV (LEA IV) als de Regionale Educatieve Agenda III (REA III) is IKC-vorming opgenomen als instrument voor het vergroten van de kansengelijkheid in het onderwijs. De nieuwe LEA IV wordt ter besluitvorming en de nieuwe REA III wordt ter informatie aangeboden in het 2^e kwartaal van 2019.

Wat zijn Integrale kindcentra

Zowel op lokaal als landelijk niveau streven organisaties naar betere afstemming van en samenhang tussen onderwijs, kinder-/peuteropvang, voor- en vroegschoolse educatie, (jeugd-)zorg en andere maatschappelijke functies die bezig zijn met de ontwikkeling van kinderen en jeugd. De ontwikkeling van kinderen begint immers al vroeg en niet pas op de basisschool. Ontwikkelings- en taalachterstanden opgelopen in de eerste levensjaren zijn later moeilijk in te halen. Dit is een reden waarom gestreefd wordt naar een samenhangende infrastructuur van kwalitatief goede kinderopvang en onderwijs. Dit krijgt vorm in zogenaamde integrale kindcentra waarin de kernpartners veelal worden gevormd door basisonderwijs en peuter-/kinderopvang. Afhankelijk van de lokale situatie die bovendien per wijk of per school kan verschillen, nemen andere functies of voorzieningen deel aan de IKC-vorming. Het gaat dan vaak om voorzieningen die nodig zijn voor de realisering van de inhoudelijke en organisatorische ambities van het betreffende IKC. In die zin is ook sprake van een kleurrijk geheel aan IKC-concepten. Dit betekent echter niet dat alle scholen IKC's moeten of willen worden of dat alle IKC's per definitie in één gebouw gehuisvest zijn. Voor ouders bieden de IKC's ook een goede mogelijkheid werken en de zorg voor kinderen te combineren. En voor de betrokken instellingen moet de combinatie van functies leiden tot betere opvang en zorg en efficiënt gebruik van personeel, middelen en huisvesting.

De IKC-vorming is ook een beleidsmatig antwoord op diverse ontwikkelingen waaronder passend onderwijs en de decentralisatie van de jeugdzorg. De IKC's zijn een belangrijke pijler in het integraal jeugdbeleid. Gemeenten, schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en overige instellingen willen met de IKC-vorming een stevige en kwalitatieve voorzieningestructuur voor onderwijs en opvang realiseren. Voor het kind vereenvoudigt een IKC de overgang van voorschool naar school door de gedeelde pedagogische visie en doordat ze bekend zijn met de mensen van het IKC: zowel de pedagogisch medewerkers van de kinderopvang als de leerkrachten van de school. Daarnaast kan, wanneer goed wordt samen gewerkt, het kind vanaf binnenkomst bij het IKC gevolgd worden waardoor medewerkers beter preventief kunnen handelen op bijzonderheden en ontwikkelingsmogelijkheden van de kinderen. Een IKC kan verschillende doelen nastreven, zoals bijvoorbeeld het vergroten van gelijke onderwijskansen, het bieden van een compleet dagarrangement of het bieden van een complete zorgstructuur. Gezamenlijke kennisontwikkeling en –overdracht is hierin ook van belang.

Een IKC is een samenwerkingsverband van organisaties op het gebied van onderwijs, opvang, zorg en ontspanning (en eventueel andere functies). Er is sprake van een integrale voorziening voor onderwijs en ontwikkeling voor kinderen voor 0 – 12 jaar. De samenwerking vindt plaats op inhoud en organisatie, op basis van:

- Eén GEDEELDE VISIE op de ontplooiing en talentontwikkeling van kinderen van 0 tot 12/13 jaar.
- Eén PLAN om te komen tot maximale talentontwikkeling; hoe organiseren we het ontwikkelingsproces, hoe zetten we de middelen efficiënt in, hoe zorgen we voor warme overdracht, etc.
- Eén UITSTRALING van herkenbaarheid, het IKC moet voor de omgeving als een sterk label worden herkend. Er is sprake van een eenduidige communicatie naar ouders en omgeving.
- Eén AANSTURING die zorgt voor één visie, één plan en één uitstraling; een organisatieconcept/-vorm uitgaande van samenwerking tussen de verschillende organisaties.

Niet iedere school kan of hoeft zich te ontwikkelen tot een IKC. De omvang van een aantal basisscholen is wellicht te gering om de verbreding in functies en aanbod mogelijk te maken. IKC ontwikkeling lijkt dan niet haalbaar vanuit financiële en organisatorische uitgangspunten (en wellicht ook onderwijskundige uitgangspunten). Ook vanuit de voorschoolse periode is het bedrijfsmatig niet haalbaar om fysiek aan iedere basisschool voorschoolse voorzieningen te verbinden. De organisatie van de voorschoolse periode vraagt immers ook een bepaalde omvang om te komen tot een bedrijfsmatig verantwoorde exploitatie. En vanuit gemeentelijk perspectief en de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de huisvesting is een transformatie van alle huidige basisscholen tot IKC's door diverse huisvestingsaanpassingen en –investeringen niet haalbaar. Ook zou het streven naar het omvormen van iedere basisschool tot IKC te weinig recht doen aan basisscholen die geen IKC zijn en wel een goede en complete basis bieden aan de leerlingen die de school bezoeken. In die zin zal de IKC-vorming per wijk verschillen wat betreft ambitie, visie, doelstellingen, partners, organisatie, e.d. Ieder IKC geeft eigen invulling aan de inhoudelijke en organisatorische samenwerking. Wensen vanuit de wijk, behoeften van kinderen en ouders en betrokken instellingen kunnen leiden tot verschillende accenten in IKC's. Deze accenten kunnen te maken hebben met bijvoorbeeld sport, cultuur, techniek, maar ook met onderwijs- of opvoedkundige expertisegebieden.

Kernpartners IKC

De kernpartners van een IKC zijn de basisschool/-scholen en de organisaties voor kinderopvang: peuteropvang, kinderdagopvang en buitenschoolse opvang. Voor een totaalaanbod daar waar het gaat om passend onderwijs (voor kinderen met een aanvullende zorgbehoefte; of verdieping van kennis in de vorm van bijvoorbeeld plusklassen op bepaalde vakgebieden) is betrokkenheid van het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs een belangrijk uitgangspunt. Naast deze kernpartners kunnen ook consultatiebureaus, jeugdzorg en CJG onderdeel zijn van het IKC. De wijze waarop zij participeren in een IKC is afhankelijk van de vraagstukken en/of problematieken van een betreffend IKC of wijk. Met deze functies kan naar behoefte worden samengewerkt. Dit geldt (zeker) ook voor sportverenigingen en culturele instellingen (bijvoorbeeld bibliotheek, muziekschool, kunsteducatie, jeugdtheater). Deze instellingen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de diverse binnen- en buitenschoolse arrangementen. Het is aan ieder IKC om de voor hen belangrijke en benodigde partners te selecteren voor het structureel dan wel incidenteel bijdragen aan het totaalpakket aan arrangementen ten behoeve van de ontwikkelingskansen van de kinderen in de betreffende wijk.

Huisvesting IKC

Samenwerking in de vorm van een IKC hoeft niet per se op één locatie en onder één dak plaats te vinden. Wel kan gezamenlijke huisvesting de integraliteit van werken ondersteunen. Uitgangspunt in de vernieuwing van de onderwijshuisvesting is dat daar waar mogelijk gestreefd wordt naar de realisering van minimaal combinaties van opvang en onderwijs. Het is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen, scholen, kinderopvangorganisaties en andere betrokken partners om de IKC- vorm en inhoud te geven. De gemeente kan dit waar nodig faciliteren door te investeren in extra vierkante meters om dit in de huisvesting mogelijk te maken. Uitgangspunt is wel dat ten minste de gemaakte investeringen terug komen in de huur. Een ander uitgangspunt is dat IKC's zoveel mogelijk vanuit de dagelijkse praktijk worden ontwikkeld en er ervaringen en oplossingen opgedaan worden die gebruikt kunnen worden voor de volgende IKC's.

In dit SHO is daar waar het gaat om de diverse scenario's rekening gehouden met het toevoegen van ruimte voor de kinder-/peuteropvang. In totaal gaat het om circa 2.070 m² BVO aan nieuwe voorzieningen kinder-/peuteropvang en een investeringsagenda van circa € 3,6 (op basis van het kengetal van € 1.750 per m² BVO) à € 4,1 miljoen (op basis van het kengetal van 2.000 m² BVO). Deze investering moet gedekt worden uit de huurinkomsten van de verhuur van deze ruimten (naast de vergoeding van servicekosten ten behoeve van de dagelijkse exploitatie). Wanneer een kinderopvangorganisatie zelf wenst te investeren dan moeten er nadere afspraken gemaakt worden over de eigendomsverhoudingen.

IKC's in Haarlem

In Haarlem gebeurt al het een en ander op het gebied van IKC's. Zo zijn er 19 VVE koppels tussen VVE-scholen en VVE-peuterspeelzalen. Daarbij zijn de peuterspeelzalen en scholen bij elkaar gehuisvest of in de directe nabijheid van elkaar en werken bovendien inhoudelijk met elkaar samen. Ook zijn er 4 koppels van VVE peuterspeelzalen met niet-VVE scholen. Ook is er al een aantal IKC's opgericht, weliswaar niet met één aansturing, wel met een gedeelde visie. Te denken valt aan IKC De Argonauten, IKC Zuid Kennemerland, IKC Wijzer, de Gentiaan en Focus.

Het is van belang dat verder gekeken wordt naar de al bestaande samenwerkingen tussen scholen, kinderopvang en andere organisaties. Een inventarisatie is nodig en de ambities en wensen van betrokken organisaties moeten daarbij meegenomen worden. Misschien kunnen de huidige initiatieven de basis vormen voor het ontwikkelen van leerervaringen voor volgende IKC's.

Elk kind in Haarlem heeft recht op maximale ontwikkelingskansen passend bij zijn/haar mogelijkheden. Het ideaal is dat de Haarlemse kinderen in de leeftijd van 0 – 12/13 jaar en hun ouders gebruik maken van diverse arrangementen met doorgaande leerlijnen en warme overdrachten tussen functies. Deze arrangementen moeten alle kinderen een brede en maximale ontplooiing bieden, waarbij schotten tussen verschillende instellingen verdwijnen. Mogelijkerwijs vindt alles plaats op één locatie. Per wijk of locatie kan deze IKC-vorming verschillen, waarbij de IKC's niet allemaal dezelfde participanten of doelen hoeven te hebben.

Verantwoordelijkheidsverdeling IKC-vorming

De eerste verantwoordelijkheid voor het inhoudelijk vorm geven aan een IKC ligt bij de partners zelf: schoolbesturen, kinder-/peuteropvang en aanvullende functies. De gemeente heeft een ondersteunende rol ten aanzien van de huisvesting en is vanuit andere beleidsterreinen via subsidierelaties betrokken bij mogelijke partners. Te denken valt bijvoorbeeld aan peuterspeelzalen en het CJG.

Rol schoolbesturen

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit, de richting, inrichting en organisatie van het onderwijs. Deze verantwoordelijkheid geldt ook voor bijvoorbeeld bestuurlijke en/of institutionele keuzes met betrekking tot de eigen bestuursorganisatie en de scholen (samenwerking, fusies, sluiting, verplaatsing, verhuizing e.d.). Met inachtneming van de wettelijke verantwoordelijkheden zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor de wijze waarop de inhoudelijke en organisatorische samenwerking met de voorschoolse voorzieningen wordt vormgegeven ten behoeve van de IKC-vorming.

Belangrijk in deze conceptontwikkeling is ook de wijze waarop het IKC vorm en inhoud geeft aan passend onderwijs door het betrekken van bijvoorbeeld het (voortgezet) speciaal onderwijs en/of expertisecentra en zorgpartners. Ambitie is dat er binnen bepaalde geografische gebieden – stadsdeelniveau – sprake is van onderwijskundige netwerken waardoor ingespeeld c.q. antwoord gegeven kan worden op de diverse onderwijskundige en pedagogische vragen van kinderen in de leeftijd van 0 – 12/13 jaar. Gestreefd zou kunnen worden naar een elkaar aanvullend onderwijsaanbod per wijk en/of stadsdeel. Het huidige en toekomstige onderwijsaanbod wordt dan door de gezamenlijke schoolbesturen zo vormgegeven, dat er naast het basisprogramma voor zoveel mogelijk leerlingen onderwijsarrangementen (maatwerktrajecten van onderwijs en zorg voor alle leerlingen) te volgen zijn die passen bij zijn/haar mogelijkheden.

Belangrijk is dat de samenwerking in het kader van de IKC-vorming plaatsvindt op basis van een gedeelde visie op de IKC-vorming en het maximaal willen bijdragen aan het IKC-concept. Wanneer in het kader van de IKC-vorming nog voorschoolse voorzieningen geselecteerd moeten worden, onderstrepen betrokkenen het belang om deze te selecteren op de bijdrage aan het na te streven IKC-concept. Hierbij worden vanzelfsprekend de huidige aanbieders voor kinder-/peuteropvang betrokken bij de partnerselectie. Samenwerking tussen verschillende partners is een van de belangrijkste succesfactoren in de IKC-vorming. Het is dan ook belangrijk dat de 'juiste' partners het concept van het IKC samen vormgeven.

Rol kinder-/peuteropvang

Er zijn meerdere kinder-/peuteropvangorganisaties in Haarlem. Een aantal heeft sterke relaties met de onderwijskundige identiteit van de betreffende basisschool (bijvoorbeeld Haarlemse Montessorischool of Vrije School) waaraan de opvangorganisatie is verbonden. Er zijn basisscholen die gebruik maken van een 'eigen' kinderopvangorganisatie; een organisatie die gestoeld is op dezelfde beginselen als de basisschool. Een aantal kinderopvangorganisaties heeft deze profilering in mindere mate, maar respecteert de identiteit. De organisaties voor kinderopvang voorzien in een behoefte bij ouders en passen bij het gemeentelijke VVE beleid. Het is belangrijk dat deze behoefte en de verbinding met het VVE-beleid gerespecteerd worden in de IKC-vorming.

In het kader van de IKC-vorming geldt echter als uitgangspunt dat wanneer meerdere basisscholen participeren in de IKC-vorming er zo veel mogelijk sprake is van een 'ongedeelde' of 'neutrale' voorschoolse voorziening voor kinder-/peuteropvang. De opvangorganisaties en schoolbesturen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het maken van afspraken met deze voorschoolse voorziening zodat geen sprake is van eenzijdige overdracht van leerlingen. Voorkomen moet worden dat er sprake is van oneerlijke concurrentie tussen schoolbesturen omdat de doorstroming vanuit de voorschoolse voorzieningen eenzijdig naar een van de scholen plaatsvindt. Als dit vanwege identiteit of onderwijskundige overwegingen aan de orde is, moet er sprake zijn van een transparant proces voor alle betrokken kernpartners wat betreft de overdracht van de opvang naar de basisschool.

Rol Gemeente Haarlem

De IKC-ontwikkeling moet bijdragen aan gemeentebrede doelstellingen die samenhangen met onder meer onderwijskansenbeleid, jeugdzorg in relatie tot passend onderwijs, CJG-ontwikkelingen en sociale cohesie. Dit betekent dat de gemeente tot op zekere hoogte een bestuurlijke regierol vervult en ook kaders en randvoorwaarden stelt m.b.t. de IKC's.

De gemeente streeft naar een regierol die recht doet aan gelijkwaardig partnerschap. De rol van de gemeente Haarlem ziet er als volgt uit:

- Ten aanzien van de inhoud stelt de gemeente samen met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties de kaders op van waaruit de IKC-vorming zou moeten worden ontwikkeld. De uitvoering van het beleid ligt bij de kernpartners;
- Ten aanzien van het proces heeft de gemeente vanuit een regierol de taak om de zorgvuldigheid van het proces (zowel intern als extern) te bewaken. Bij het samenwerkingsproces kan de gemeente een stimulerende rol hebben zodat de gelijkwaardigheid tussen de verschillende partners gewaarborgd wordt;
- Ten aanzien van financiën vervult de gemeente de rol van financier van onderwijshuisvesting, Hiernaast kan er sprake zijn van financiering van extra vierkante meters om een fysiek IKC te realiseren, mits deze investering vanuit de huur terugvloeit naar de gemeente.

Deze notitie is een eerste aanzet tot het komen van een integrale visie op de vorming van Integrale Kindcentra (IKC's). Met deze visie als basis gaan we met alle partners in gesprek om de visie rond IKC's verder te ontwikkelen. In 2019 gaan we een enquête onder de partners uitzetten. Ook gaan we in werkgroepverband met de partners werken aan de ontwikkeling van IKC's. Bij nieuw te starten huisvestingsprojecten wordt bovendien rekening gehouden met de al dan niet aanwezige wens tot het vormen van IKC's.

Bijlage 3: KWALITEITSKADER PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Schoolbesturen en gemeente hebben samen een kwaliteitskader opgesteld waaraan schoolgebouwen in Haarlem zouden moeten voldoen. De kwaliteitskaders voor het PO (incl. SO) en VO (incl. VSO) zijn tot stand gekomen in afstemming met schoolbesturen, gemeente, onderwijsveld en professionals. Hierin staat wat gezamenlijk wordt verstaan onder de basiskwaliteit van de schoolgebouwen voor het PO en VO. Het biedt inzicht en houvast voor alle partijen om afspraken te maken over het gewenste kwaliteitsniveau. De kwaliteitscriteria zijn richtinggevend, geen norm. De kaders houden rekening met de wettelijke minimale eisen uit het Bouwbesluit en met de kwaliteitscriteria op het terrein van duurzaamheid, gebruik (functioneel), beleving (architectonisch) en techniek. Er is ook een koppeling gelegd met de GPR⁹, de Gemeentelijke Praktijk Richtlijn.

De kwaliteitskaders kunnen dienen als checklist voor bestaande gebouwen en als basis voor een prestatieopdracht bij een renovatie of nieuwbouw aan architecten, adviseurs en bouwers.

De kernpunten van het kwaliteitskader zijn:

- Voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw uit te gaan van het kwaliteitskader en via de jaarlijkse actualisatie van de onderwijshuisvestingsbedragen toe te werken naar de normering “BENG” (bijna energieneutrale gebouwen), die vanaf 2020 wettelijk wordt voorgeschreven;
- Voor renovatie uit te gaan van levensduur verlengende maatregelen voor 25 jaar en voor vervangende nieuwbouw 40 jaren;
- Voor renovatie als leidraad uit te gaan van een budget van 50% van vervangende nieuwbouw, waarbij op basis van een afwegingkader en criteria maatwerk per schoolgebouw nodig is; hiervoor een nulmeting voor alle schoolgebouwen > 30 jaar extern uit te laten voeren op basis van de GPR-score en TCO (total cost of ownership);
- Vanuit de nulmeting een prioriteitstelling bepalen voor de schoolgebouwen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw of renovatie.
- Schoolbesturen dragen bij in de kosten van renovatie en vervangende nieuwbouw op basis van de onderhoudsactiviteiten (-10 jaar en + 5 jaar) die in het MJOP (meerjaren onderhoudsplan) zijn vastgelegd, onder aftrek van een stroppenpot van 10% voor onvoorziene optredende situaties. Een aanvullende bijdrage kan voortkomen uit exploitatievoordelen, mits het een redelijke bijdrage betreft en er sprake is van een acceptabele terugverdientijd.

Met dit kwaliteitskader is een goede eerste aanzet gedaan om te bepalen wat de Haarlemse kwaliteit van schoolgebouwen moet zijn en om te bepalen wanneer renovatie een goede optie is. In een volgende stap moet het kwaliteitskader verder worden uitgewerkt waarbij onder meer antwoord moet komen op de vraag welke kosten hiermee samenhangen en hoe deze kosten worden verdeeld. Ook is het noodzakelijk dat meer inzicht verkregen wordt in de huidige technische staat van de schoolgebouwen.

In de bijgevoegde bijlagen is het resultaat van de werkgroep kwaliteitskader integraal opgenomen.

⁹ GPR (Gemeentelijke Praktijk Richtlijn) vaststellen (GPR Gebouw meet duurzaamheid van woning- en utiliteitsbouw). Een gebouw kan scoren op energie, milieu, gezondheid, gebruikswaarde en toekomstwaarde. Vaak staan energiebezuiniging en milieuvriendelijkheid tegenover elkaar omdat de productie van energiebesparende maatregelen belastend zijn voor het milieu. Gezondheid gaat onder andere over de luchtkwaliteit. Gebruikswaarde gaat bijvoorbeeld over voldoende liften, zijn gangen en trappen breed genoeg etc. Toekomstwaarde geeft onder andere aan wat er overblijft als de gebruiker het gebouw verlaat.

WERKGROEP KWALITEITSKADER HAARLEM

Recentelijk is de projectgroep Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting (PO en VO) ingesteld. Door de gemeente en de schoolbesturen is ons de volgende opdracht meegegeven.

Projectomschrijving

De projectgroep Kwaliteitskader onderwijshuisvesting ontwikkelt voorstellen voor de te gebruiken kwaliteitsniveaus voor vervangende nieuwbouw en renovatie i.c. levensduurverlenging in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. De projectgroep dient een 'Haarlems kwaliteitslabel' voor onderwijshuisvesting te ontwikkelen.

Onderdelen van het kwaliteitslabel zijn:

- Welke keuzes gelden voor Haarlem voor nieuwbouw en renovatie? In dit verband dienen de volgende onderdelen meegenomen worden: Bouwbesluit, Frisse Scholen, BENG, duurzaamheidsambities, aardgasvrij bouwen etc.
- Er dient een afbakening te komen tussen renovatie (levensduurverlenging) en in stand houden c.q. onderhouden van de onderwijshuisvesting.
- Er dient onderzoek gedaan te worden om de afweging tussen renovatie versus nieuwbouw te maken.
- Financiële verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente en schoolbesturen bij zowel renovatie als nieuwbouw (cofinanciering); de financiering van het kwaliteitslabel.

Bij de ontwikkeling van het Haarlems kwaliteitslabel wordt aangesloten bij de bestaande kwaliteitsstandaarden van de VNG, PO-raad en VO-raad. De kwaliteitsstandaard heeft betrekking op nieuwbouw en bestaande bouw. Ook bij levensduur verlengende maatregelen zal worden onderzocht in welke mate en tegen welke kosten de kwaliteitsstandaard wordt gerealiseerd.

Kwaliteitskaders PO en VO

De kwaliteitskaders voor het PO (incl. SO) en VO (incl. VSO) zijn tot stand gekomen in afstemming met schoolbesturen, gemeenten, onderwijsveld en professionals. Het werkt uit wat gezamenlijk wordt verstaan onder de basiskwaliteit van de schoolgebouwen voor het PO en VO. Het biedt inzicht en houvast voor alle partijen om afspraken te maken over het gewenste kwaliteitsniveau. De kwaliteitscriteria zijn richtinggevend, geen norm. De kaders houden rekening met de wettelijke minimale eisen uit het Bouwbesluit en met de kwaliteitscriteria op het terrein van duurzaamheid, gebruik (functioneel), beleving (architectonisch) en techniek. Er is ook een koppeling gelegd met de GPR¹⁰, de Gemeentelijke Praktijk Richtlijn.

De kwaliteitskaders kunnen dienen als checklist voor bestaande gebouwen en als basis voor een prestatieopdracht bij een renovatie of nieuwbouw aan architecten, adviseurs en bouwers. De kaders zijn voorzien van een financiële paragraaf.

Beoordelingskader Haarlemse situatie

Nieuwbouw

Door de werkgroep zijn de beide kwaliteitskaders doorgenomen en globaal uitgewerkt (bijlage). Voor nieuwbouw is ons advies uit te gaan van het kwaliteitskader en voor wat betreft het ambitieniveau aan te sluiten bij de wettelijke norm "Bijna Energie Neutrale gebouwen = BENG¹¹" die vanaf 2020 ook voor

¹⁰ GPR (Gemeentelijke Praktijk Richtlijn) vaststellen (GPR Gebouw meet duurzaamheid van woning- en utiliteitsbouw). Een gebouw kan scoren op energie, milieu, gezondheid, gebruikswaarde en toekomstwaarde. Vaak staan energiebezuiniging en milieuvriendelijkheid tegenover elkaar omdat de productie van energiebesparende maatregelen belastend zijn voor het milieu. Gezondheid gaat onder andere over de luchtkwaliteit. Gebruikswaarde gaat bijvoorbeeld over voldoende liften, zijn gangen en trappen breed genoeg etc. Toekomstwaarde geeft onder andere aan wat er overblijft als de gebruiker het gebouw verlaat.

¹¹ *Bijna Energie Neutraal Gebouw*,

de scholenbouw gaan gelden. Het is niet logisch hieraan concessies (vb. Frisse scholen B) te doen als deze norm over drie jaar landelijk van toepassing is.

De prestatie-eisen van BENG voor onderwijsgebouwen zijn geformuleerd aan de hand van het energieverbruik en behoefte per vierkante meter per jaar en een minimaal aandeel op het gebouw opgewekte hernieuwbare energie (bijvoorbeeld door zonnepanelen). De **energiebehoefte** voor verwarming, verlichting en koeling mag opgeteld maximaal 50 kWh/m²/jaar bedragen. Het maximaal **primaire energiegebruik** is de optelsom van het energieverbruik voor verwarming, koeling, verlichting, bevochtiging (indien aanwezig) warmtapwaterbereiding en ventilatoren en mag 60 kWh/m²/jaar. Het minimaal aandeel hernieuwbare energie van het primaire energiegebruik dient 50% te zijn.

Voor renovatie is het halen van BENG lastig, maar niet uitgesloten, mits binnen redelijke budgettaire kaders en technisch haalbaar. Hierbij spelen meer criteria een rol.

Renovatie

Renovatie of levensduurverlenging van schoolgebouwen is sinds 1 januari 2015 na de overdracht van het planmatig onderhoud en functionele aanpassingen van de gemeente naar de schoolbesturen in het primair en speciaal onderwijs, onderwerp van discussie. De VNG en de PO- en VO-raad zijn tot een gezamenlijk voorstel gekomen, waarbij renovatie en vervangende nieuwbouw als twee vormen voor het verbeteren van het schoolgebouw worden gezien.

- Renovatie heeft betrekking op levensduur verlengende maatregelen waardoor er sprake is van technische en functionele verbeteringen van het schoolgebouw aan de eisen van deze tijd. Deze maatregelen dienen de levensduur van de gebouwen **met 25 jaar te verlengen**.
- Vervangende nieuwbouw betreft de realisatie van nieuwbouw met een levensduur van **40 jaar**.

Er is voor zowel renovatie als (vervangende) nieuwbouw sprake van een gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid. Voor renovatie komt deze tot uitdrukking in het combineren van:

- De inzet van reserveringsmiddelen voor groot onderhoud van de schoolbesturen (een deel van de raming voor planmatig onderhoud voor de komende 10-5 jaar).
- De gemeentelijke vergoeding voor het upgraden van het schoolgebouw.

De gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid voor zowel renovatie als nieuwbouw betekent ook dat er afspraken moeten worden gemaakt over het monitoren van de kwaliteit van schoolgebouwen. Een keuze voor renovatie of vervangende nieuwbouw vraagt immers een langetermijnperspectief. Dit is ook reden waarom in 2016 een kamerbrede motie is aangenomen, waarin is vastgelegd dat gemeenten bij gebouwen die ouder zijn dan 40 jaar een expliciet besluit moeten nemen over nieuwbouw, renovatie of vervanging van schoolgebouwen tenzij daar in een huisvestingsplan andere afspraken over zijn gemaakt.

Criteria en afweging

Bij de afweging voor renovatie of vervangende nieuwbouw is een aantal criteria van belang (in willekeurige volgorde).

- De leeftijd van een gebouw (> 40 jaar).
- De resterende boekwaarde van het betreffende gebouw.
- De bouwkundige staat.
- De functionaliteit.
- Functie van de school/het gebouw in de wijk, nu en straks, zoals wijkfunctie, participatie, vorming Integraal Kind Centrum (IKC).
- De exploitatie, kosten van onderhoud en duurzaamheid.
- De situering en capaciteit (in relatie tot de stedenbouwkundige, demografische ontwikkelingen, bereikbaarheid, (fiets)parkeren, veiligheid).
- De status en functie van het gebouw, is het een monument, beschermd stadsgezicht, is het beeldbepalend in de wijk of andere invalshoeken.
- Het toekomstperspectief, omvang van de school.

Deze afwegingen zijn van belang voor de afweging tussen renovatie en vervangende nieuwbouw. In de praktijk wordt veelal en financiële norm gehanteerd van 50% van de kosten van de vervangende nieuwbouw als investeringsimpuls voor renovatie. Dit is een hanteerbare leidraad, die echter niet in alle gevallen kan opgaan. Is er bijvoorbeeld sprake van een monument of beeldbepalende status, dan spelen andere criteria en voorwaarden een rol die prijsopdrijvend zijn of leiden tot een ander kwaliteitskader. Een goed voorbeeld hiervan is de discussie over thermopane beglazing of monumentenglas bij een monumentaal schoolgebouw.

“BENG” of energie neutraal is in het algemeen geen haalbare optie voor renovatie. In het land zijn wel voorbeelden hiervan waarbij het is gelukt, maar dit is altijd maatwerk. De afweging tussen Frisse scholen B en C moet worden gezien in het kader van het beschikbare budget en de TCO. Hiervoor is een businesscase per gebouw nodig.

Een goed recent voorbeeld hiervan is het schoolgebouw aan de Cruquiusstraat. Hierbij is onderzocht wat de consequenties (functioneel en qua investeringen t.o.v. opbrengsten) zijn voor een upgrade naar niveau C of niveau B. Niveau B is uitgangspunt, maar niet tegen elke prijs. Voor wat betreft klimaat is niveau C gezond, maar B uitgangspunt. Indien dit echter leidt tot een forse investeringen en voorzieningen die niet opwegen tegen de meeropbrengst (TCO berekening), is de werkgroep van mening dat niveau C als maatwerk aanvaardbaar is. Dit geldt ook voor energiebesparing.

In de Routekaart Klimaatneutraal heeft de gemeente Haarlem de weg aangegeven dat in 2040 in Haarlem geen aardgas meer gebruikt gaat worden. Aardgasvrij bouwen en renoveren is dan onvermijdelijk en moet daarom mee worden genomen in het proces als randvoorwaarde.

Nulmeting

De werkgroep is van mening dat ook bij renovatie kinderen en personeel recht hebben op een goed en functioneel schoolgebouw dat geschikt is voor de toekomst, d.w.z. voor een levensduurverlenging van ca. 20-25 jaar. Hiervoor is het mogelijk bij een renovatie uit te gaan van de gestelde norm van 50% van de kosten van vervangende nieuwbouw, doch dit te bezien in het kader van de feitelijke situatie (maatwerk) en de totale exploitatie voor de levensduur van een gebouw, de TCO¹², “Total Cost of Ownership”.

Het is wenselijk de keuze inzake renovatie versus vervangende nieuwbouw niet eerst te doen wanneer het gebouw in een slechte technische en functionele staat verkeert, maar al eerder die afweging te maken zodat het schoolbestuur hier rekening mee kan houden in de onderhoudsplanning en de gemeente in haar financieel meerjarenbeleid. In de Haarlemse situatie met vele oude gebouwen (> 50 jaar) is ook hiervoor maatwerk noodzakelijk op basis van een objectieve en heldere methode, waarbij GPR en TCO worden meegenomen. Een inventarisatie van alle schoolgebouwen ouder dan 5 jaar door een extern bureau naar analogie van de lopende aanbesteding voor gemeentelijke gebouwen (300) is dan een logisch uitgangspunt om een nulmeting te verkrijgen. Vanwege de voortgang is het gewenst de nulmeting medio 2019 te laten uitvoeren. Het is gewenst hierbij tot een geobjectiveerde prioriteitstelling te komen waarover de besturen het eens dienen te zijn.

Kostendeling

Bekend is dat een schoolbestuur niet (WPO) mag investeren in nieuwbouw, tenzij het gaat om kosten van gebouwverbetering (lees exploitatie of comfortverbetering). Voor wat betreft renovatie en vervangende nieuwbouw is de werkgroep van mening dat het logisch is dat een schoolbestuur bijdraagt (cofinanciering) in de investeringskosten vanuit de hiervoor bestemde middelen (MJOP) voor het betreffende gebouw, doordat er een periode geen onderhoud benodigd is anderzijds vanwege exploitatievoordeel op basis van TCO. Het gaat dan om de onderhoudsactiviteiten (vb. 10 jaar vooraf en 5 jaar achteraf) die het schoolbestuur na renovatie niet hoeft uit te voeren, omdat deze in de

¹² Total Cost of Ownership houdt in dat gekeken wordt naar de levensduurbenadering van een schoolgebouw. Bij TCO wordt dus niet alleen gekeken naar de stichtingskosten van schoolgebouwen, maar ook naar de financiële gevolgen van keuzes in het ontwerp van schoolgebouwen. Er wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met de kosten tijdens het gebruik van het gebouw voor energie, schoonmaak, onderhoud en bouwkundige aanpassingen.

renovatie zijn meegenomen of worden voorkomen. Ook dit is maatwerk en afhankelijk van de termijn waarop de voorzieningen worden uitgevoerd. Afgezien van een zgn. “stropenpot” van 10% kan de bijdrage van het schoolbestuur worden bepaald binnen het noodzakelijke budget. Hierdoor is het wenselijk dat de besturen gaan werken met een voorziening voor alle gebouwen.

Door M3V zijn bruikbare voorstellen gedaan voor de afweging tussen vervangende nieuwbouw en renovatie en kostendeling. Deze kunnen wellicht verder in overleg met de werkgroep worden uitgewerkt.

Resumerend

De werkgroep stelt het volgende voor:

- Voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw uit te gaan van het kwaliteitskader en via de jaarlijkse actualisatie van de onderwijshuisvestingsbedragen toe te werken naar de normering “BENG”, die vanaf 2020 wettelijk wordt voorgeschreven;
- Voor renovatie uit te gaan van levensduur verlengende maatregelen voor 25 jaar en voor vervangende nieuwbouw 40 jaren; qua kapitaallasten is dit een vergelijkbare investering.
- Voor renovatie als leidraad uit te gaan van een budget van 50% van vervangende nieuwbouw, waarbij op basis van een afwegingkader en criteria maatwerk per schoolgebouw nodig is; hiervoor een nulmeting voor alle schoolgebouwen > 30 jaar extern uit te laten voeren op basis van de GPR-score en TCO;
- Vanuit de nulmeting een prioriteitstelling bepalen voor de schoolgebouwen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw of renovatie in het komende IHP 2019-2022 en voor de komende 15 jaren, waarbij een relatie wordt gelegd met de conclusies en uitkomsten per stadsdeel (instandhouding en capaciteit van de betreffende gebouwen) zoals opgenomen in het SHO.
- Er ontstaat geen automatisch recht op renovatie of vervangende nieuwbouw: er wordt per schoolgebouw een afweging gemaakt.
- Renovatie van oude schoolgebouwen (monumentaal, beschermd stadsgezicht) is maatwerk waarbij het budget van 50 % voor vervangende nieuwbouw, niet in alle gevallen toereikend zal zijn.
- Goede schoolgebouwen zijn een gezamenlijk belang van schoolbesturen en de gemeente; onderhoud zal gericht zijn op een optimale instandhouding. Er zijn onderhoudsactiviteiten waarop bespaard kan worden 10 jaar voorafgaand aan een renovatie of vervangende nieuwbouw en 5 jaar nadien. Schoolbesturen dragen bij in de kosten van renovatie en vervangende nieuwbouw op basis van de onderhoudsactiviteiten (-10 jaar en + 5 jaar) die in het MJOP zijn vastgelegd, onder aftrek van een voorziening van 10% voor onvoorziene optredende situaties.
- Een aanvullende bijdrage van de schoolbesturen kan voortkomen uit exploitatievoordelen, mits het een redelijke bijdrage betreft en er sprake is van een acceptabele terugverdientijd. Dit zal nader uitgewerkt moeten worden.

Kwaliteitskader Haarlemse scholen

d.d. 15 november 2017

bijlage van notitie Werkgroep Kwaliteitskader Haarlem

De werkgroep Kwaliteitskader heeft zich in een aantal sessies gebogen over de vertaling van het door Ruimte OK opgestelde kwaliteitskader onderwijshuisvesting naar een Haarlems model en daarmee een uitspraak gedaan over de minimale kwaliteit van de Haarlemse scholen. Uitgangspunt is dat de gebouwen voor leerlingen en medewerkers dienen bij te dragen aan goede leer- en werkprestaties. De leden van deze werkgroep hebben een basis kwaliteit voor zowel het Primair Onderwijs (PO) als het Voortgezet Onderwijs (VO) vastgesteld aan de hand van een analyse van het Kwaliteitskader. In de

bijlage [Kwaliteitskader renovatie Primair en Voortgezet Onderwijs Haarlem versie 3 d.d. 1 november 2017] is dit gedetailleerd opgenomen.

Bij het maken van afwegingen binnen het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs dient meegewogen te worden of de gebouwen binnen de ter beschikking gestelde middelen zijn te exploiteren. In de afwegingen moet rekening gehouden worden met de totale kosten (en opbrengsten) van de eigenaar (TCO). Tevens dient renovatie en verduurzamen integraal onderdeel uit te maken van het afwegingskader.

Voor nieuwbouw is dit Kwaliteitskader PO en VO integraal van toepassing op de Haarlemse schoolgebouwen.

De huidige Haarlemse situatie met veelal oude gebouwen impliceert echter dat gebouwen veelal verbeterd moeten worden waarbij renovatie en nieuwbouw tegen elkaar afgewogen moeten worden. Hierbij is altijd sprake van maatwerk waarbij aspecten als leeftijd en monumentenstatus moeten worden afgezet tegen de benodigde technische en financiële haalbaarheid.

Conform het door Ruimte OK opgestelde Kwaliteitskader is de gebouwkwaliteit onder te verdelen aan de hand van verschillende criteria. Per criterium worden hieronder de specifieke aandachtspunten bij levensduurverlening van bestaande gebouwen opgenomen.

A. PROCES

Goed overleg met gemeente en schoolbesturen is in verband met de te maken afwegingen tussen de verschillende investeringen essentieel. Er spelen zowel kwaliteits- als kwantiteitsvraagstukken.

B. BELEVING

- *Extern:* De positionering en uitstraling van de entree zijn afhankelijk van de bestaande situatie. De gevel van het gebouw is veelal een vast gegeven.
- Indien LO en buitenruimte bij het VO beschikbaar c.q. opengesteld kan worden voor medegebruik zal daarbij aandacht moeten zijn voor de (visuele) aantrekkelijkheid.
- *Intern:* De hoogtes van ruimten, routing, verkeersruimte, trappen en toetreding van daglicht zijn veelal niet beïnvloedbaar. Veiligheid blijft hierbij de belangrijkste afweging.

C. GEBRUIK

Omgeving: Bij bestaande gebouwen zijn niet alle kwaliteitscriteria haalbaar; bijzondere aandacht verdient de bereikbaarheid en de veiligheid rondom gebouwen. Specifiek voor het VO is goede bereikbaarheid met het OV van belang.

Daarnaast is voor het VO een aandachtspunt bij het vaststellen van minimale capaciteit van het gebouw het aantal m2 dat benodigd is voor onderwijsvernieuwing, daar de verordening daar geen ruimte voor biedt.

Buitenruimte: Het kwaliteitskader is bij de aspecten omvang en inrichting van de buitenruimte voor het PO (veelal in combinatie met kinderopvangorganisaties) binnen oudere woonwijken niet één-op-één toe te passen. De openbaarheid van gebouw en terrein nodigt niet uit tot vandalisme.

Bij stallingsruimte van fietsen rekening houden met de type fiets die gebruikt wordt binnen het VO.

Multifunctionaliteit : De specifieke aspecten voor multifunctioneel en mede-gebruiken van gebouwen door verschillende doelgroepen vormen voor bestaande gebouwen een extra uitdaging. Gebouwen zijn lang niet altijd te compartimenteren waardoor medegebruik wordt bemoeilijkt.

Binnen het VO leent alleen LO zicht voor medegebruik, zo nodig voorzieningen voor compartimentering meenemen.

Functionaliteiten: De bestaande gebouwen zijn veelal volledig gericht op het 'ouderwetse' klassikale onderwijs. Functionele aanpassingen aan moderne onderwijsconcepten en verschillende werkvormen en de combinatie met andere functies binnen het PO zoals kinderopvang worden vaak door de beperkingen van een bestaand gebouw bemoeilijkt. Toch is het streven dat het gebouw de (fysieke) vertaalslag van een visie op leren en ontmoeten voor jongeren van 4-12 en 12-18 jaar vormt en alle aspecten van leren, ontmoeten, werken, pauzeren, praktijk, creativiteit, bewegingsonderwijs is een afgeleide daarvan.

Daarnaast zijn voldoende ruimtes voor individueel werken of spreekruimtes vaak lastig te realiseren. De te stellen eisen aan speellokalen en lokalen voor bewegingsonderwijs binnen het PO zijn veelal binnen bestaande gebouwen niet te realiseren.

D. TECHNIEK

Gezondheid: De kwaliteitscriteria voor licht, lucht, geluid en temperatuur op het in het kwaliteitskader vastgestelde niveau vormen ook het uitgangspunt bij bestaande bouw. Situationeel wordt bepaald of en in hoeverre hiervan kan worden afgeweken hierbij vormt haalbaarheid en betaalbaarheid een belangrijk criterium; investeringen-opbrengsten analyse. Uitgangspunt blijft het kwaliteitskader.

Duurzaamheid: De duurzaamheidsaspecten vragen specifieke aandacht bij de afweging renovatie-
vervangende nieuwbouw. Wat betreft energie wordt aangesloten bij het kwaliteitskader en geldt de
norm Frisse Scholen B. Flexibiliteit en schaaikbaarheid van gebouwen is veelal lastig te realiseren in
bestaande gebouwen. Zoveel mogelijk wordt gestreefd naar gescheiden afvalverwerking en beperking
regenwaterafvoer. Omdat Haarlem in 20140 aardgasvrij zal zijn is het onvermijdelijk om hier rekening
mee te houden. Een minimale GPR score van 6 (per onderdeel) geldt ook voor de bestaande gebouwen.
Een hogere score per onderdeel is wenselijk en zal per gebouw worden gezien in het kader van
beschikbaar budget en de TCO.

Onderhoud: Bij renovatie wordt gekozen voor materialen en afwerkingsniveaus die afgestemd zijn op
intensief gebruik plus bedoelde functie. Daarbij is voldoende aandacht voor onderhoudsvriendelijkheid
en efficiënte en effectieve reiniging. ICT-, en elektravoorzieningen zijn afgestemd op het
onderwijskundig concept, de keuzes van uitvoering zijn een afgeleide hiervan.

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
4 april 2019

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl